

SOUDNÍ TLUMOČNÍK

KOMORA SOUDNÍCH TLUMOČNÍKŮ
A SOUDNÍCH PŘEKLADATELŮ ČR, z. s.

2/2024

**Rok 2025 – poslední rok pro přelicensování
soudních tlumočnicků a soudních
překladatelů**

**EULITA podporuje iniciativu KST ČR ve věci
technického zařízení v návrhu cizineckého
zákona**

**Anketa – Hodnocení terminologických
kurzů právnické angličtiny, němčiny
a francouzštiny v Kroměříži 2024**

Komunikace KST ČR s novým Odborem
soudních znalců a tlumočnicků Ministerstva
spravedlnosti České republiky aneb Aktuality
v oblasti soudního tlumočení z pohledu
dohledového orgánu

Soudní tlumočení se již brzy stane
součástí normy

Odborné terminologické semináře
v Kroměříži již po šestnácté

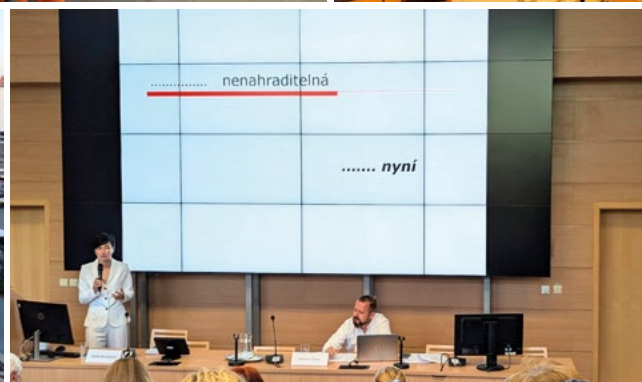
Neformální setkání členských
organizací EULITA

Co přinesla XXXI. mimořádná valná
hromada Komory

JUST
Kroměříž

Soudní tlumočníci a soudní překladatelé se setkávají nejen mezi sebou a s představiteli české justice na odborných seminářích, ale také například s historií na vlastivědné vycházce Prahou.

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

i letos mi byla dána příležitost v tomto úvodním slově zhodnotit předchozí rok a pohlédnout do roku nadcházejícího.

Rok 2024 se opět nesl ve znamení významných změn, které zásadním způsobem ovlivnily naši profesi. Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky bedlivě sledovala aktuální trendy a reagovala na výzvy, které před naši profesi staví moderní doba, zejména ve formě překotného nástupu umělé inteligence a, s tím souvisejícího, zavádění strojového překladu a tlumočení. Proto jsme v listopadu 2024 uspořádali webinář zaměřený speciálně na problematiku umělé inteligence v oblasti překladů a tlumočení. Představenstvo Komory se navíc aktivně zúčastnilo konference Spojené akreditační komise (SAK), kde jsme prezentovali právní a odborné translátologické aspekty tzv. strojového tlumočení v našich zdravotnických zařízeních a z nich plynoucí rizika.

V této oblasti jsme také spolupracovali s mezinárodní organizací právních překladatelů a tlumočnicků EULITA, jejímiž jsme členy, která na náš popud a spolu s námi zahájila koordinovaný postup ve věci zavádění nebezpečného a neodborně pojetého strojového tlumočení v některých nově připravovaných zákonných předpisech. Abychom i Vám poskytli co nejširší spektrum znalostí a dovedností pro využití moderních technologií potřebných pro úspěšný výkon profese, pokračovali jsme v minulém roce v organizaci kurzů zaměřených na využití nástrojů CAT a školení k vypracovávání tzv. elektronických úkonů.

Rok 2025 se zapíše do dějin naší profese jako rok zásadních změn. **Blíží se totiž konec tzv. přechodného pětiletého období podle §44 zákona č. 354/2019 Sb., takže od 1. ledna 2026 budou soudní tlumočníci a soudní překladatelé vykonávat své povolání výhradně po splnění podmínek tzv. licenčního řízení na Ministerstvu spravedlnosti.** Toto opatření může přinést nejen vyšší kvalitu poskytovaných služeb, ale pravděpodobně také zúží okruh osob oprávněných vykonávat tuto náročnou činnost. Lze očekávat, že počet licencovaných kolegů se ustálí na úrovni srovnatelné se zeměmi s podobným počtem obyvatel. Situaci budeme pozorně sledovat a s naším resortním ministerstvem odpovědně řešit.

Foto na titulní straně: Na letních terminologických kurzech v Kroměříži před výukovým programem pozdravila účastníky JUDr. Lenka Bradáčová, Ph.D., vrchní státní zástupkyně v Praze.

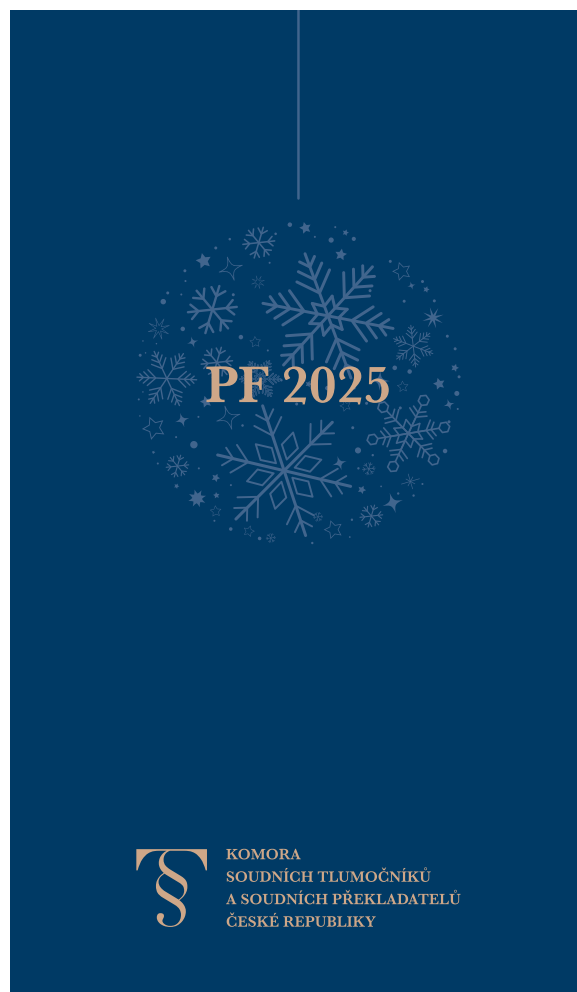
V této době změn je role Komory soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky důležitější než kdy jindy. Komora se aktivně podílí na přípravě soudních tlumočnicků a soudních překladatelů na tzv. vstupní zkoušku, jež je nedílnou součástí licencování, poskytuje svým členům potřebné informace a významně je podporuje při získávání nově pojaté licence.

Nastávající rok 2025 bude pro nás všechny rokem nových příležitostí. Bude to rok konsolidace a přizpůsobování se novým podmínkám. Věříme však, že díky své odbornosti, zkušenostem a vzájemné podpoře dokážeme i nadále úspěšně vykonávat naši profesi, hájit zájmy soudních tlumočnicků a soudních překladatelů a přispívat k hladkému fungování nejen soudního systému naší země.

Přejeme Vám všem úspěšný a spokojený nový rok 2025, pevné zdraví, mnoho pracovních radostí a spokojených klientů.

S přáním všeho dobrého, za představenstvo a dozorčí radu KST ČR

Martin Mikuláš
předseda představenstva KST ČR

Bulletin Soudní tlumočník 2/2024

Vydává: Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky, z. s.

Vychází zpravidla dvakrát ročně

Redakční rada: představenstvo KST ČR

Technický redaktor: Ing. Bc. Jiří Kohutka

Grafická úprava a dtp: Jakub Novotný

Adresa: Senovážné nám. 978/23, 110 00 Praha 1 – CZ

IČ: 65401697 • **tel.** +420 604 557 241 • **datová schránka:** eazp826 • **www.kstcr.cz**

e-mail: kstcr@kstcr.cz

Tisk: Akontext, s. r. o.

Vyšlo: leden 2025

Registrace Ministerstva kultury České republiky: ev. č. MK ČR E 18793, ISSN 3029-7486

Bankovní spojení: UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s., č. ú.: 520228009/2700
(podrobněji pro jednotlivé druhy úhrad uvedeno v sekci Úhrady na str. 5)

Za obsahovou stránku příspěvků a názory zde publikované odpovídají autoři jednotlivých textů.

Obsah

Úvodní slovo předsedy KST ČR	1
Koutek poezie	
Ana Blandiana – nejznámější rumunská básnířka	4
Akce KST ČR	
Akce KST ČR uskutečněné v II. pololetí 2024	6
Akce KST ČR plánované na I. pololetí 2025	7
Legislativa	
Rok 2025 – poslední rok pro přelicensování soudních tlumočnicků	8
a soudních překladatelů jmenovaných ještě podle „starého“ zákona č. 36/1967 Sb.	
Technické zařízení v návrhu cizineckého zákona – EULITA podporuje iniciativu KST ČR	10
Odpověď Komory na dopis ředitelky OAMP MV Mgr. Pavly Novotné	13
Komunikace KST ČR s novým Odborem soudních znalců a tlumočnicků	16
Ministerstva spravedlnosti České republiky	
Soudní tlumočení se již brzy stane součástí normy	17
ST vážně i nevázně	19
Kurzy a semináře KST ČR	
Letní jazykové odborné terminologické semináře v Kroměříži 2024,	20
ve spolupráci s Justiční akademií již po šestnácté	
V Kroměříži letos již po dvanácté	22
Proč se vracet do Kroměříže	23
Letos v Kroměříži krom jiného také o umělé inteligenci	24
Hodnocení pětidených kurzů právnické angličtiny, němčiny a francouzštiny v Kroměříži 2024	26
Oborný seminář TRADOS pro začátečníky	29
Události a akce jiných organizací	
Jerónymovy dny 2024	30
Neformální setkání členských organizací EULITA	31
Co vás může zajímat	
Co přinesla XXXI. mimořádná valná hromada Komory	34
Doplňovací volby do dozorčí rady KST ČR na volební období 2023–2024	35
Učebnice právnické francouzštiny pro studium právního názvosloví	36
je zároveň úvodem do francouzského práva	
Rozhovor s prof. Ivanou Čeňkovou – nejen o udělení prestižní	38
translatologické ceny Prix Danica Seleskovitch	
Vycházka tlumočnicků Prahou	44
Informace a oznámení	45
Vítáme nové členy	46
Gratulujeme jubilantům	47
Informace pro inzerenty	48

Ana Blandiana – nejznámější rumunská básnířka

Libuše Valentová

Ana Blandiana, nejprekládanější rumunská básnířka, autorka spirituálně a eticky laděné poezie. V porevolučním období se také angažuje v podpoře občanské společnosti a v úsilí o poznávání totalitní minulosti.

Ana Blandiana (nar. 1942, Timișoara jako Otilia-Valeria Coman) je již několik desetiletí nejznámější a ve světě nejprekládanější rumunskou básnířkou. Do literárního života vstoupila s nonkonformní „generací šedesátých let“ a už její první sbírky, např. **Achillova pata** (*Călcîiul vulnerabil*, 1966), **Třetí svátost** (*A treia taină*, 1970) a **Spánek ve spánku** (*Somnul din somn*, 1977) svědčily o směřování k filozofické a etické reflexi.

Koncem 80. let ji kvůli statečnému občanskému postoji postihl zákaz publikování a dozor tajné policie. Až po prosincové revoluci 1989 mohla vydat sbírku **Architektura vln** (*Arhitectura valurilor*, 1990), vystihující pocity absurdity i vzdoru za Ceaușescova režimu.

Ana Blandiana je autorkou lyricko-fantastických povídek **Průhledy do minulosti** (*Proiecte de trecut*, 1982), románu o předrevolučních osudech rumunských intelektuálů **Zásuvka s potleskem** (*Sertarul cu aplauze*, 1992), cestopisného deníku **Světě, můj světě** (*Soră lume*, 2020) aj. Příznivému přijetí se těší její nové básnické sbírky: **Moje vlast A4** (*Patria mea A4*, 2010), **Orloj bez hodin** (*Orologiul fără ore*, 2016) a **Variace na dané téma** (*Variațiuni pe o temă dată*, 2018).

V porevolučním období se A. Blandiana angažuje v podpoře občanské společnosti a v úsilí o poznávání totalitní minulosti: je spoluzakladatelkou Občanské akademie (1994) a spolu s manželem, publicistou Romulem Rusanem, také hlavním tvůrcem Památníku obětí komunismu a rezistence, fungujícího od r. 2000 v sedmihradském městě Sighet.

Výbory z její poezie vyšly celkem ve 26 zemích. V Rakousku obdržela cenu Gottfrieda von Herdera (1982), ve Slovinsku cenu festivalu ve Vilenici (2002), na Slovensku Cenu Jána Smreka (2019).

Od r. 1997 je členkou Mallarméovy básnické akademie v Paříži, od r. 1998 členkou Evropské akademie poezie.

U nás byla básnířka představena napřed v časopiseckých výběrech, loni vyšel první český výbor z její poezie **Řeka s jediným břehem** (Festival spisovatelů Praha, 2020).

V roce 2024 obdržela prestižní španělskou literární cenu Premios Princesa de Asturias.

Elektronické verze Soudního tlumočníka jsou volně ke stažení na webových stránkách KST ČR www.kstcr.cz/cz/bulletin

Vlast neklidu

Zde je ta vlast neklidu,
schopná vše si rozmyslet
během okamžiku,
stále však očekávající
coś neurčitěho.

Zde je ta vlast –
mezi stěnami, jež od sebe dělí
jen pár metrů,
ale není to prostor mezi nimi,
nýbrž stůl s papírem a tužkami
připravenými zvednout se a začít psát –
náhle oživlé kostry starých per,
dlouho nepoužívaných a s vyschlou náplní,
co zběsile kloužou po archu papíru,
aniž by na něm zanechaly stopu...

Zde je ta vlast neklidu:
kdoví, zda se mi někdy podaří
dešifrovat neviditelné stopy,
i když vím, že existují a čekají,
až je přepíšu načisto
do mé vlasti A4...

Pro bulletin Soudní tlumočnick L. Valentová laskavě přeložila báseň **Vlast neklidu** (Patria neliniștii) ze sbírky **Moje vlast A4** (Ana Blandiana: Patria mea A4, Humanitas, București 2010).

Představení Any Blandiany je zde, v ST, uvedeno se souhlasem L. Valentové, která publikovala portrét rumunské básnířky v roce 2021 na iLiteratura.cz

Libuše Valentová (vpravo) vystudovala na FFUK francouzštinu, rumunštinu a italštinu. Od roku 1980 do roku 2019 přednášela na téže fakultě dějiny rumunské literatury, historii a kulturu Rumunska. Překládá ze současné rumunské poezie, v českém překladu uvedla mj. tyto básníky: Ana Blandiana, Dinu Flămând, Claudiu Komartin, Nicolae Preliceanu, Ioan S. Pop, Emil Brumaru, Adela Greceanu, Gabriel Chifu, Răzvan Țupa aj. Patří jí veliký dík za výchovu mnoha generací zapálených rumunistů.

Úhrady členských a jiných příspěvků a sponzorských darů

Úhrady akcí Komory (semináře, kurzy, atd.)

č. ú.: 2104417790/2700
UniCredit Bank Czech Republic and
Slovakia, a. s.

Úhrady členských příspěvků

č. ú. 520228009/2700
UniCredit Bank Czech Republic and
Slovakia, a. s.

Všechny úhrady v EUR

č. ú.: 520228017/2700
UniCredit Bank Czech Republic and
Slovakia, a. s.
IBAN: CZ24 2700 0000 0005 2022 8017
SWIFT kód: BACXCZPP

Členům Komory soudních tlumočníků a soudních překladatelů ČR připomínáme, že roční členský příspěvek má být uhrazen nejpozději do 31. ledna každého roku.

Akce KST ČR uskutečněné v II. pololetí 2024

Informace o akcích pořádaných KST ČR jsou uvedeny na webových stránkách Komory. Sledujte www.kstcr.cz

29. 7. – 2. 8. 2024	Veřejnoprávní a trestněprávní terminologie – Kroměříž <i>Tradiční odborný pětidenní terminologický kurz (angličtina, němčina, francouzština).</i>
24. září 2024	Komorové ZOOMování <i>Online setkání členů KST ČR a jejich zástupců s představenstvem Komory.</i>
12. října 2024	MIMOŘÁDNÁ valná hromada Komory soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR
15. října 2024	Představení aktuálních aspektů soudního tlumočení a soudních překladů <i>Při příležitosti konání akce Porada státních zástupců v JA Kroměříž prezentoval Mgr. Pavel Mašarák, člen představenstva KST ČR.</i>
19. října 2024	Jeronymovy dny Novinky v soudním tlumočení a soudním překladu Blok KST ČR (ve spolupráci s JTP).
23. října 2024	Nostrifikační řízení na SŠ <i>První webinář v ČR zaměřený na téma tlumočení nostrifikačních zkoušek.</i>
9. listopadu 2024	Praha – po stopách templářů a zednářů v Praze <i>Vlastivědná vycházka Prahou s výkladem certifikovaného průvodce.</i>
13. listopadu 2024	Umělá inteligence <i>Webinář, téma AI z perspektivy soudního tlumočnicka/překladače v kontextu současné doby.</i>
23. listopadu 2024	XXVIII. Česko-německý terminologický seminář pro právní překladatele a tlumočníky <i>Tradiční česko-německý terminologický webinář.</i>
30. listopadu 2024	TRADOS pro začátečníky <i>Kurz práce s nástrojem CAT – RWS Trados Studio pro začínající uživatele.</i>

7. prosince 2024

Přípravný kurz pro zájemce o absolvování vstupní zkoušky pro stávající i budoucí soudní tlumočníky a překladatele*Příprava na zkoušku v rámci tzv. licenčního řízení na Ministerstvu spravedlnosti.*

Akce KST ČR plánované na I. pololetí 2025

18.–19. 1. 2025

Teorie tlumočení a specifika soudního tlumočení*KST ČR ve spolupráci s lektory Ústavu translatologie FF UK (ÚTRL), Justiční akademie ČR (JA) a Evropské justiční vzdělávací sítě (EJTN) pořádá dvoudenní intenzivní kurz tlumočnických dovedností, především pro soudní tlumočníky neabsolventy tlumočnických oborů.***Přednášející:** PhDr. Alžběta Malkovská; Denisa Petriláková, M.A., Lic. Dip. TEFLA**Angličtina:** Mgr. Milena Koucká Kurillová; Dr. James Partridge, DPhil.; Denisa Petriláková, M.A., Lic. Dip. TEFLA; PhDr. Mgr. Zdeněk Havlíček**Angličtina:** Mgr. Michaela Řeřichová, DiS.; Ilyas Zivana; Mgr. Hana Trusiková**Angličtina:** prof. PhDr. Ivana Čenková, CSc.; Mgr. Ing. Maria Molchan, Ph.D.; Mgr. Viktor Rytikov**Místo konání kurzů:** Senovážné nám. 23, Praha 1

22. 1. 2025

Mezinárodněprávní ochrana dětí*JUDr. Markéta Kačerová Nováková, ředitelka odboru právního, UMPOD**Mezinárodní únosy dětí a přeshraniční rodičovské konflikty, Mezinárodní osvojení, Stručná informace k zajišťování překladů ...a další přednášky*

22. 2. 2025

Terminologický seminář – česko-ukrajinský*Terminologie trestního řízení, Dočasná ochrana uprchlíků... a další přednášky**Bližší informace o přednášejících a o programu – viz str. 45*

22. 3. 2025

Valná hromada KST ČR*Volební valná hromada Komory*

29. 3. 2025

Terminologický seminář pro ruštináře: Reflexe současné ruštiny*Jak oficiální ruské finanční statistiky skrývají realitu... a další přednášky**Bližší informace o přednášejících a o programu – viz str. 45*

Čtenáři a odběratelé bulletinu ST, členové KST ČR, pokud máte zajímavé téma či kontakt na přednášejícího, napište nám (kstcr@kstcr.cz). Rádi Vámi doporučené téma zařadíme do programu akcí Komory a pomůžeme ho i zorganizovat.

Rok 2025 – poslední rok pro přelicensování soudních tlumočnicků a soudních překladatelů jmenovaných ještě podle „starého“ zákona č. 36/1967 Sb.

aneb Poslední novinky ze seminářů Ministerstva spravedlnosti ČR pro stávající soudní tlumočníky

Petra Kameníková

Od ledna roku 2021 upravuje činnost soudních tlumočnicků a soudních překladatelů v České republice zákon č. 354/2019 Sb. o soudních tlumočnících a soudních překladatelích, který mimo jiné stanovuje nové podmínky pro zápis do Seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů vedeného Ministerstvem spravedlnosti ČR. Soudní tlumočníci jmenovaní podle „starého zákona“, tj. zákona č. 36/1967 Sb., byli ke dni 1. 1. 2021 **automaticky zapsáni do Seznamu znalců a tlumočnicků (tzv. SeZnaT)** zároveň jako soudní tlumočník i soudní překladatel, a to dočasně na dobu nejdéle 5 let (tj. do 31. 12. 2025). **Uplynutím této doby nebo novým zápisem do seznamu tlumočnicků a překladatelů podle nového zákona pro stejný jazyk dosavadní tlumočnické a překladatelské oprávnění zaniká.**

Aby tito soudní tlumočníci mohli v činnosti soudního překladatele pokračovat i od 1. 1. 2026, je třeba zaslat Ministerstvu spravedlnosti ČR žádost o zápis, a to **nejpozději ke dni 31. 12. 2025**.

Žádost o zápis

Žádost o zápis do seznamu tlumočnicků a překladatelů podává žadatel na předepsaném formuláři. V žádosti žadatel uvede jazyk, pro který žádá o zápis do seznamu tlumočnicků a překladatelů, a to podle seznamu jazyků uveřejněném na internetových stránkách ministerstva, a také uvede činnost, ke které se zapisuje (tj. soudní tlumočník nebo/a soudní překladatel).

Náležitosti formuláře žádosti o zápis do seznamu tlumočnicků a překladatelů stanovuje ministerstvo vyhláškou (vyhláška č. 506/2020 Sb. o výkonu

tlumočnické a překladatelské činnosti) **a formulář žádosti je zároveň zveřejněn na portálu** www.tlumocnici.justice.cz.¹

Vykonání zkoušky – přelicensování

Způsob vykonání vstupní zkoušky tlumočníka nebo překladatele, její formu, obsah a průběh stanovuje rovněž **vyhláška č. 506/2020 Sb.**²

Pokud jste se v průběhu tohoto období již rozhodli, že hodláte působit **pouze jako soudní překladatel nebo jako soudní tlumočník**, můžete oznámit **ukončení činnosti soudního tlumočníka Ministerstvu spravedlnosti ČR** postupem podle § 14 odst. 3 písm. b) zákona č. 354/2019 Sb. o soudních tlumočnících a soudních překladatelích.

Ukončení tlumočnické činnosti

Má-li tlumočník jmenovaný podle zákona č. 36/1967 Sb. zájem ukončit tlumočnickou činnost ještě před termínem 31. 12. 2025, pak musí v souladu s § 14 odst. 3 písm. b) zákona č. 354/2019 Sb. doručit ministerstvu písemné oznámení o ukončení tlumočnické činnosti (v zájmu jistoty je vhodné v oznámení výslovně uvést, že v překladatelské činnosti ale hodlá oznamovatel nadále pokračovat).

Oznámení je třeba zaslat poštou na adresu ministerstva nebo e-mailem s uznávaným elektronickým podpisem na adresu posta@msp.justice.cz, případně do datové schránky ministerstva spravedlnosti.

Oznámením o ukončení tlumočnické činnosti zaniká oprávnění k výkonu tlumočnické či

¹ <https://tlumocnici.justice.cz/licencni-rizeni/#zadosti&sub%5B%5D=formulare-a-zadosti>
² <https://www.kstcr.cz/cz/legislativa-zakony-vyhlaska-1>

překladatelské činnosti, a to k poslednímu dni kalendářního měsíce následujícího po měsíci, ve kterém bylo oznámení ministerstvu doručeno.

Více informací se dozvíte na portálu Ministerstva spravedlnosti ČR pro soudní tlumočníky a soudní překladatele.³

Postup „přelicensování“ je následující:

- 1) Ministerstvu spravedlnosti ČR je třeba zaslat „**Žádost o zápis do seznamu soudních tlumočnicků a překladatelů (SeZnaT)**“, k žádosti je třeba přiložit všechny náležitosti dokládající splnění podmínek zápisu do seznamu soudních tlumočnicků a překladatelů dle zákona a vyhlášky, přehled podmínek naleznete např. na stránkách KST ČR.⁴
- 2) **Ministerstvo spravedlnosti ČR žádost posoudí.** Pokud bude Vaše žádost posouzena kladně, vyzve Vás k úhradě poplatku za umožnění vykonání vstupní zkoušky a pozve Vás k vykonání vstupní zkoušky.
- 3) Po úspěšném absolvování vstupní zkoušky Vás ministerstvo pozve ke **složení slibu** a zapíše Vás do **seznamu tlumočnicků a překladatelů**, a to do 10 pracovních dnů ode dne složení slibu. Ministerstvo Vám **vydá průkaz soudního překladatele a/nebo soudního tlumočnicka a potvrzení opravňující k objednávce a převzetí pečeti soudního překladatele a/nebo soudního tlumočnicka.** Bude-li třeba uhradit další správní poplatky, ministerstvo Vás k úhradě správního poplatku vyzve samo.
- 4) Dnem zápisu do seznamu soudních tlumočnicků a překladatelů vzniká **oprávnění vykonávat činnost soudního překladatele a/nebo soudního tlumočnicka** dle zákona č. 354/2019 Sb. o soudních tlumočnících a soudních překladatelích (viz § 11 zákona č. 354/2019 Sb. HLAVA II Vznik, pozastavení a zánik oprávnění vykonávat tlumočnickou činnost).

Do konce roku 2024 zbývaly tři možné termíny, **pro rok 2025 je připraveno celkem 28 možných termínů**, z toho 12 se jich uskuteční v Praze, 12 v Kroměříži a 4 termíny v Olomouci.

Ministerstvo spravedlnosti ČR zorganizovalo v roce 2024 tři semináře pro žadatele o zápis do SeZnaTu, a to 15. 2., 29. 4. a 12. 11. 2024, **semináře jsou**

bezplatné a jsou určeny pro stávající soudní tlumočníky i pro nové žadatele.

Na seminářích máte možnost se setkat s kolegy, diskutovat se zástupci Ministerstva spravedlnosti ČR a dozvědět se novinky, které pro nás Ministerstvo spravedlnosti ČR připravuje. Několik aktualit přinášíme i zde v našem bulletinu:

- 1) **Termín vstupní zkoušky** je možné si zvolit a zadat v žádosti konkrétní datum, avšak měla by být dodržena zákonná lhůta 30 dnů od podání žádosti;
- 2) **Aktuálně test obsahuje 12 otázek, časová dotace vstupní zkoušky** činí aktuálně 50 minut pro samotný písemný test a 40 minut pro případné odůvodnění nesprávných odpovědí, tedy zákonem stanovená hranice úspěšnosti 75% testových otázek je dosažena, pokud žadatel **odpoví správně alespoň 9 testových otázek;**
- 3) **Instruktaž před spuštěním testu** je poskytnuta v délce cca 20 minut pro seznámení s počítačem Justiční akademie a průběhem testu;
- 4) **Přípravný materiál Ministerstva spravedlnosti** ke vstupní zkoušce je pro tlumočníky dostupný na portálu ministerstva, poslední aktualizace je ze dne 30. 7. 2022, přičemž ministerstvo přislíbilo zveřejnit nově také prezentace ze semináře ke vstupní zkoušce;
- 5) **Nezapomínejte doložit potřebné dokumenty k vaší žádosti** – zejména dokládající vzdělání, praxi, bezúhonnost (pro občany ČR stačí zadat rodné číslo) a pro nerodilé mluvčí pak také znalost českého jazyka úrovně C2;
- 6) **Poplatek za umožnění vykonání vstupní zkoušky** je třeba uhradit až po výzvě Ministerstva spravedlnosti ČR, není třeba hradit při podání žádosti;
- 7) **Zvýhodněné podmínky pro přelicensování stávajících soudních tlumočnicků platí pouze do 31. 12. 2025**, počínaje 1. 1. 2026 platí pro všechny žadatele podmínky stejné, a to i ty, které se týkají požadovaného vzdělání;
- 8) **Pokud stávající soudní tlumočnick neuspěje ve vstupní zkoušce dvakrát**, může podat další žádost o zápis do SeZnaTu nejdříve po uplynutí 3 let od posledního neúspěšného pokusu;
- 9) **Nepřelicensování stávající soudní tlumočnicki** budou počínaje datem 1. 1. 2026 automaticky vedeni v SeZnaTu jako **neaktivní**, budou povinni

³ <https://tlumocnici.justice.cz/caste-dotazy/>

⁴ <https://www.kstcr.cz/cz/jak-se-stat-soudnim-tlumocnikem>

odevzdat pečeť soudního tlumočníka a/nebo soudního překladatele a nebudou moci vykonávat činnost soudního tlumočníka a soudního překladatele;

- 10) **Od 1. července 2024 nabyla účinnosti novela zákona o správních poplatcích⁵** a za vystavení průkazu soudního tlumočníka/překladatele je požadován poplatek ve výši 500 Kč. Pokud žádáte o zápis obou činností v rámci jedné žádosti, hradíte jeden poplatek, pokud zažádáte o zápis pro každou činnost zvlášť, budete nuceni uhradit poplatek dvakrát (tj. 500 Kč za průkaz soudního tlumočníka a 500 Kč za průkaz soudního překladatele);

Stávající soudní tlumočníci a/nebo soudní překladatelé, nezapomeňte, že **konec přechodného období se kvapem blíží, a myslíte na potřebu přelicensování**, hodláte-li v činnosti soudního tlumočníka a/nebo soudního překladatele pokračovat i po uplynutí tohoto období.

Vstupní zkouška je povinná pro všechny. Úspěšnost žadatelů je vysoká, počet neúspěšných pokusů je zanedbatelný. **Nebojte se vstupní zkoušky**

a nezapomeňte podat žádost nejpozději ke dni 31. 12. 2025.

Chcete se dozvědět o procesu přelicensování stávajícího soudního tlumočníka a/nebo soudního překladatele či o vstupní zkoušce více?

Srdečně Vás tedy zveme na Přípravný kurz pro zájemce o absolvování vstupní zkoušky pořádaný Komorou soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR.

Pro vaši informaci

Odkazy na všechny důležité platné právní předpisy naleznete na stránkách KST ČR.⁶

- Termíny zkoušek zde: <https://tlumocnici.justice.cz/zkousky-1/>
- Licenční řízení zde: [https://tlumocnici.justice.cz/licenční-řízení/](https://tlumocnici.justice.cz/licencni-řízení/)
- Materiál Ministerstva spravedlnosti: <https://tlumocnici.justice.cz/dokumenty/#dokumenty>
- Časté dotazy zde: <https://tlumocnici.justice.cz/caste-dotazy/>

Technické zařízení v návrhu cizineckého zákona – EULITA podporuje iniciativu KST ČR

Skutečně představuje „technické zařízení“ úsporu a větší spolehlivost? Bude za výstupy ručit Ministerstvo vnitra ČR? Aneb... Rok snah KST ČR o odstranění ustanovení o technickém zařízení z návrhu zákona

Petra Kameníková

V minulém čísle našeho bulletinu Soudní tlumočník (č. 1/2024)⁷ jsme podrobně komentovali návrh Ministerstva vnitra České republiky začlenit do nového cizineckého zákona⁸ možnost využití technického zařízení namísto tlumočníka zapsaného v Seznamu

soudních tlumočnicků a soudních překladatelů vedeného Ministerstvem spravedlnosti ČR (tzv. SeZnaT)⁹ pro účely tlumočení v rámci správního řízení.

5 Zákon 634/2004 o správních poplatcích, např. zde: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-634>

6 <https://www.kstcr.cz/cz/legislativa-zakony-platna-legislativa-1>

7 Soudní tlumočník č. 1/2024, s. 7-12 „Technické zařízení v návrhu cizineckého zákona jakožto spolehlivý a přesný tlumočnický nástroj?“, Petra Kameníková

8 Návrh zákona o vstupu a pobytu cizinců (tzv. cizinecký zákon) – více informací v bulletinu Soudní tlumočník č. 1/2024

9 viz <https://seznat.justice.cz>

Mezi hlavní důvody řadí Ministerstvo vnitra ČR, jakožto předkladatel návrhu, nutnost **digitalizace státní správy** a pobytové agendy, **snížení nákladů** díky menší administrativní zátěži, **menší chybovost a větší spolehlivost výstupu tlumočení** a celkové **zefektivnění pobytového řízení**. Navíc Ministerstvo vnitra ČR ve své odpovědi, kterou zaslalo v červenci 2024 KST ČR prostřednictvím Mgr. Pavly Novotné, ředitelky Odboru azylové a migrační politiky, uvádí, že **„... digitalizace a umělá inteligence postupují mílovými kroky dopředu a umožňují postupy, které dříve byly nemyslitelné.“**

Dále uvádí, že tlumočení prostřednictvím technického zařízení **„... ušetří čas a finanční prostředky daňových poplatníků, jelikož kvalita tlumočení při použití oficiálních soudních tlumočnicků je často velmi pochybná a je častým důvodem pro stížnosti ze strany cizinců.“**

Mgr. Novotná označila tlak ze strany tlumočnicků a překladatelů za **„... nátlak lobbistických skupin, které bojují předem prohranou bitvu proti pokroku a technice, který přináší většině společnosti pozitivita.“**

Zároveň Mgr. Novotná ve svém dopisu připustila, že sice **„... navrhované legislativní znění nereflektuje stávající technické možnosti, ale že je třeba vycházet z toho, že za deset let budou technické možnosti o kus dále.“**

(Odpověď předsedy představenstva Komory na dopis Mgr. Novotné uvádíme na str. 13)

Jak jsme uvedli v našem minulém článku k tomuto tématu, Ministerstvo vnitra ČR přesto postupně, a zcela jistě k tomu přispěla také iniciativa Komory soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR, změnilo ve svém návrhu termín **„certifikované technické zařízení“** (původně se jednalo o § 419 návrhu) na **„technické zařízení“** (po úpravě se jednalo o § 477).

KST ČR společně s ostatními tlumočnicko-překlada-telskými organizacemi vzneslo k Ministerstvu vnitra ČR dotaz týkající se plánovaného způsobu certifikace **„certifikovaného technického zařízení“**, tj. **„která certifikační autorita by byla v současné době ochotna certifikovat takové zařízení, jež by mělo být použito namísto lidského tlumočnicka.“** Ministerstvo následně upravilo předmětné ustanovení tak, že by dle úpravy mohl správní orgán **použít namísto tlumočnicka technické zařízení, které by umožňovalo automatické tlumočení mluveného cizího jazyka do českého jazyka a zpět do cizího jazyka v reálném čase.** Přesnost a rychlost tlumočení musí být srovnatelná s tlumočnickým úkonem provedeným

tlumočnickem zapsaným v seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů. Dle tohoto znění ustanovení by **splnění uvedených podmínek mělo ověřovat samo Ministerstvo vnitra**, které by rovněž stanovilo vyhláškou cizí jazyky, které by bylo možné prostřednictvím takového technického zařízení tlumočit.

Dále tento odstavec obsahoval ustanovení o tom, že osoba, jejíž projev je tlumočen pomocí takového technického zařízení, je oprávněna vznést námitku nesprávnosti výsledku tlumočení, přičemž tato osoba by byla **oprávněna vznést námitku do skončení tlumočeného úkonu, k později vzneseným námitkám by se nepřihlíželo.**

Taková podoba legislativního textu byla pro KST ČR nepřijatelná a opět byl ministru vnitra ČR Komorou zaslán dopis, který na nesprávnost, nelogičnost a rozpor se základními lidskými právy předmětného odstavce upozornil.

Současná podoba navrhovaného odstavce v návrhu nového cizineckého zákona **upustila od dvou z nejzávažnějších rizik – a sice, že**

- kvalitu technického zařízení ověří Ministerstvo vnitra ČR;
- že osoba může vznést námitku **pouze do konce tlumočeného úkonu;**

Dále:

Naneštěstí Ministerstvo vnitra ČR ponechalo v návrhu stále možnost tlumočení pomocí **technického zařízení**, jehož podobu blíže nespecifikuje a ani nestanoví odpovědnost za kvalitu výstupu takového zařízení, neboť ji ani neřeší.

Současná aktuální podoba § 477, kterou předkladatel již předložil k projednávání do Poslanecké sněmovny ČR je následující:

§ 477

Možnost tlumočení pomocí technického zařízení

- 1) *K tlumočení úkonu v řízení může správní orgán použít namísto tlumočnicka zapsaného v seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů technické zařízení.*
- 2) *Technické zařízení podle odstavce 1 musí umožňovat automatické tlumočení mluveného cizího jazyka do českého jazyka a zpět do cizího jazyka v reálném čase. Přesnost a rychlost tlumočení musí*

být srovnatelná s tlumočnickým úkonem provedeným tlumočnickem zapsaným v seznamu soudních tlumočnicků a soudních překladatelů.

V současné době je návrh zákona již zařazen na program schůze poslanců ČR a čeká na své první čtení, ke kterému prozatím nedošlo.

KST ČR ve spolupráci s Evropskou asociací právních tlumočnicků a překladatelů (EULITA) každopádně nepřestane upozorňovat na rizika vyplývající z přijetí takového ustanovení a nadále vede dialog nejen v rámci ČR, ale i na evropské úrovni. Ve dnech 8. října 2024 a 19. listopadu 2024 došlo k setkání členských organizací asociace EULITA, na kterém se projednával společný postup v této záležitosti, jenž se svou závažností dotýká nejen České republiky, ale zároveň všech členských států Evropské unie. O iniciativě informovala KST ČR rovněž v rámci svého bloku během Jeronýmových dnů v říjnu 2024, kdy vystoupila na pozvání KST ČR také prezidentka evropské asociace EULITA Barbara Rován a podpořila svým příspěvkem naše kroky, jejichž rekapitulaci přinášíme pod tímto článkem. O závažnosti dopadu přijetí ustanovení v podobě navrhované Ministerstvem vnitra ČR není pochyb, naši kolegové z EU podporují naši iniciativu v plné míře.

Závěrem připomínáme hlavní rizika předmětného ustanovení:

- 1) **SPOLEHLIVOST** – jaké v současné době dostupné technické zařízení je schopno tlumočit ve stejné kvalitě, přesnosti a kontextové správnosti jako profesionální kvalifikovaný lidský tlumočnick?
- 2) **DŮVĚRNOST DAT** – jak jsou ošetřena vstupní a výstupní osobní data?
- 3) **ODPOVĚDNOST** – technické zařízení nemůže být samo odpovědné za vlastní výstup; kdo ponese odpovědnost?
- 4) **SOULAD S EVROPSKÝMI STANDARDY** – jak bude zajištěno, že technické zařízení (druh AI) nebude používáno v rozporu se standardy EU?
- 5) **OCHRANA LIDSKÝCH PRÁV, DEMOKRACIE A ZÁSAD PRÁVNÍHO STÁTU V DIGITÁLNÍM PROSTŘEDÍ**

Chronologie úkonů, které byly podniknuty Komorou ve věci certifikovaného technického zařízení a reakce Ministerstva vnitra ČR

Odpověď Komory na dopis ředitelky OAMP MV Mgr. Pavly Novotné

Ministerstvo vnitra ČR
Odbor azylové a migrační politiky
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

K rukám ředitelce odboru Mgr. Pavle Novotné
Č. j. MV-107308-2/OAM-2024

Vyjádření k Vašemu dopisu ze dne 17. 06. 2024

Vážená paní ředitelko,

jako zástupci Komory soudních tlumočnicků a soudních překladatelů v návaznosti na Vaši odpověď ze dne 17. 06. 2024 na náš dopis ze dne 22. 05. 2024, ve kterém jsme se vyjádřili k plánovanému opatření, které by v budoucnu v cizineckých řízeních mělo nahradit fyzické osoby – soudní tlumočnický umělou inteligencí (AI), jsme v hlubokém znepokojení nuceni reagovat na Vámi ve Vaší odpovědi na náš dopis uvedená tvrzení, která neodpovídají skutečnosti, která však ve Vašem dopise jako odůvodnění zamítavého postoje Ministerstva vnitra k našemu postoji a žádosti po dalších nutných legislativních úpravách tohoto návrhu uvádíte.

Důrazně odmítáme Vaše tvrzení ve Vaší odpovědi, cit: „... kdy i za použití oficiálních soudních tlumočnicků je kvalita tlumočení často velmi pochybná a je častým důvodem pro stížnosti ze strany cizinců, což vede k velkým průtahům v řízení a stojí značné finanční prostředky“, neboť toto neodpovídá doložitelné skutečnosti, když právě naopak od roku 2021 bylo na soudní tlumočnický a překladatelský úkon podáno pouze celkem 10 (slovy deset) stížností ohledně pochybení při provádění tlumočnických nebo předkladatelských úkonů, což je ve vztahu k množství celkem poskytnutých soudních tlumočnických a překladatelských úkonů za toto období naopak důkazem vysoké kvality činnosti soudních tlumočnicků a soudních překladatelů (pozn. red.: Bližší údaje o počtu a druhu podaných stížností jsou uvedeny v článku „Komunikace KST ČR s Ministerstvem...“ na str. 16)

Důvody, proč dochází k Vámi sdělené problematice, že „... ministerstvo již v současné době velice často naráží na problémy spojené s nízkou kvalitou tlumočení“ jsou tak logicky a contrario k nalezení ve skutečnosti, že orgány státní správy v nemalém počtu přibírají (ustanovují) k tlumočení osoby, které oprávněnými soudními tlumočnickými a soudními překladateli nejsou.

Dále tímto odmítáme Váš názor na námi sdělený postoj se žádostí po reglementaci užívání strojového překladu, že se jedná cit. „... o lobbistický tlak ze strany soudních překladatelů a tlumočnicků, které bojují předem prohranou bitvu proti pokroku a technice...“, když

- jsou na celém světě teprve vedeny nesčetné odborné diskuse na všech politických a vědeckých úrovních, jak z právního a společenského hlediska tento nástroj užití umělé inteligence uchopit tak, aby tento dostál požadavkům legálnosti na jeho užití,
- ani samotná Evropa na tuto problematiku ještě zatím nemá v právní sféře odpověď – směrnice EU o odpovědnosti za umělou inteligenci se nachází v současnosti teprve v přípravné fázi.

Jak tedy mohlo Ministerstvo vnitra ČR v současné době návrh vůbec k posouzení vládě předložit, když Evropská úprava i právní řád České republiky absentují právní regulaci řešení odpovědnosti za případné škody způsobené umělou inteligencí, a návrh cizineckého zákona otázku odpovědnosti neřeší?

Tento návrh tak nemůže být vůbec posuzován jako legislativním požadavkům ČR vyhovující návrh, který by mohl v případě jeho přijetí - aniž by v něm bylo vyřešeno vyřešení přisouzení odpovědnosti za nesprávně přeložený překlad – ve fungujícím právním státě obstát.

Nedokonalost znění návrhu cizineckého zákona ve vztahu k absentujícímu řešení odpovědnosti za překlad provedený technologiemi AI musí naopak v budoucnu nutně vést k prodloužení řízení před státním správu, a tím i k dalšímu zvýšení nákladů státu spočívajícím v odškodnění za újmu těm osobám, kterým technologie AI v rámci strojového překladu způsobí škodu, pokud tato problematika nebude zákonem vyřešena, a ne k úsporám, jak Vy ve své odpovědi jako odůvodnění uvádíte.

Kdo tedy ponese odpovědnost za chybné překlady provedené AI? U soudních tlumočnicků je zodpovědnost jasně stanovena zákonem – jsou osobně odpovědní a podléhají přísným etickým a profesním standardům. V případě chyby však mechanismy pro nápravu škody a stanovení odpovědnosti v současném návrhu cizineckého zákona absentují.

V případě postupu řízení pomocí pouze strojového překladu, který s ohledem na § 477 násl. návrhu cizineckého zákona předpokládá, vyvstává otázka: Kdo bude odpovědný za chybné překlady? Ani výrobce softwaru, ani úřady nemohou být v současnosti dostatečně volány k odpovědnosti. Tento problém s odpovědností ohrožuje právní jistotu a důvěru ve spravedlnost, když zásadním pilířem právního státu je zajištění spravedlivého a férového řízení. Tlumočníci hrají v tomto procesu nezastupitelnou roli, jelikož tlumočí nejen jazyk, ale i kulturní a emocionální aspekty komunikace.

Žádná AI, byť pokročilá, nedokáže plně nahradit lidskou inteligenci, úsudek a citlivost kvalifikovaného tlumočnicka. V citlivých a právně složitých případech je lidský faktor nezbytný pro zajištění toho, aby všechny strany byly správně pochopeny.

Strojový překlad nikdy nedokáže nahradit lidskou dimenzi dialogu a emocionální hloubku interakce. Existuje reálné riziko, že chyby či nedorozumění by mohly vést k poškození práv žadatelů a tím k závažnému porušení lidských práv.

Přesnost překladu je zásadní, zvláště v řízeních, která se týkají práv a svobod jednotlivců, jako je například azylové řízení. I když technologie AI a strojového překladu dosáhly určitých pokroků, stále nedosahují úrovně přesnosti a spolehlivosti, kterou poskytují soudní tlumočníci.

Azylová řízení jsou úzce spjata s ochranou základních lidských práv. Právě proto, jak již bylo v předchozí písemné komunikaci s Ministerstvem vnitra ČR rozvedeno, je zde v analogii aplikovatelné samotné ústavní právo na zaručený překlad provedený oprávněným soudním tlumočnickem, popř. soudním překladatelem, protože kvalita komunikace (překlady) je v takových případech naprosto klíčová. Azylanté jsou často v mimořádně zranitelné situaci a potřebují férovou a přesnou komunikaci.

V tomto kontextu znovu upozorňujeme na platné předpisy EU týkající se tlumočení ve veřejných řízeních: Směrnice EU 2010/64/EU o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení stanoví, že každý obviněný, který nerozumí jazyku řízení nebo jej neovládá, má právo využít služeb tlumočnicka. Tato směrnice zdůrazňuje důležitost kvalifikovaných profesionálních tlumočnicků.

Je tedy otázkou, zda plánovaná náhrada tlumočnicků umělou inteligencí bude v souladu s těmito předpisy, jelikož kvalita a spolehlivost strojového překladu nedosahuje úrovně práce soudních tlumočnicků.

V komplexních případech, kdy záleží na kulturních nuancích, dialektech a jemných jazykových rozdílech, AI často nedokáže adekvátně postihnout všechny významy. Nedorozumění a nesprávné překlady mohou nejen zdržovat proces, ale mít i zásadní vliv na rozhodnutí ze strany správního orgánu. Zkušený soudní tlumočnicko oproti tomu dokáže nejen správně převést jazykové významy, ale i kulturní kontext.

K Vašemu závěru ve Vaší odpovědi, cit: „Nabízí se paralela s luddismem, známým sociálním hnutím 19. století, jehož cílem byl boj proti strojům a jejich zavádění do výroby v továrnách. Domníváme se, že není na místě odmítat technický pokrok, který většině společnosti přináší pozitiva, za účelem ochrany práv úzké lobbistické skupiny zastávající své partikulární zájmy, jež jsou v konfliktu se zájmem veřejným“ Vás tímto informujeme, že se KST ČR naopak ve svých seminářích zaměřuje (v kooperaci s Justiční akademií, Státním zastupitelstvím, Soudy ČR atd.) právě na organizaci a realizaci edukace a na osvětu, ať již pro členy KSTČR, nebo zaměstnance státní správy a jiných osob ohledně technologií z oblasti AI, které o to projeví zájem (nástroje CAD, elektronického podpisu, odborných přednášek o strojových překladech a jejich možnostech atd.)

Cílem KST ČR jako profesní organizace sdružující soudní tlumočníky a soudní překladatele zapsané v seznamu Ministerstva spravedlnosti ČR ve znalosti problematiky v oboru překladatelství a tlumočení, je být aktivně nápomocna při předcházení problémů při tvorbě cizineckého zákona popř. i jiných odvětví, kterých se problematika užití strojového překladu bez přivzetí člověka-soudního tlumočnicka dotýká, které by v případě neodstranění vad v návrhu zákona mohla - viz příklad ze současnosti neúspěšně probíhající digitalizace stavebního zákona - vést jak již výše rozvedeno k negativním dopadům pro Českou republiku a její občany, když tato nese odpovědnost za škody, způsobené nesprávným správním rozhodnutím.

Znovu tedy na Vás apelujeme s prosbou: s ohledem na výše uvedené přehodnotit svůj postoj a svá doporučení v rámci probíhajícího legislativního procesu týkajících se návrhu legislativního zákona.

S pozdravem

Mgr. Martin Mikuláš, Ph.D.
předseda představenstva KST ČR
Senovážné náměstí 978/23
CZ - 110 00 Praha1

Lenka Bradáčová jmenována

Vláda na svém prvním jednání v roce 2025 jednomyslně podpořila návrh ministra spravedlnosti Pavla Blažka o obsazení pozice nejvyššího státního zástupce. S účinností od 1. dubna 2025 se na sedm let stane nejvyšší státní zástupkyní Lenka Bradáčová.

Komunikace KST ČR s novým Odborem soudních znalců a tlumočnicků Ministerstva spravedlnosti České republiky

aneb Aktuality v oblasti soudního tlumočení z pohledu dohledového orgánu

Petra Kameníková

Ministerstvo spravedlnosti České republiky zřídilo již před časem nový odbor pro správu agendy soudních znalců a soudních tlumočnicků (OSZT), jehož vedením je pověřen **Mgr. Radomír Čujan, LL.M.**

Členové KST ČR, ale i ostatní kolegové z řad soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, měli možnost osobně se s novým ředitelem odboru setkat například během letních seminářů v Kroměříži či v rámci sobotního bloku KST ČR u příležitosti Jeronýmových dnů organizovaných Jednotou tlumočnicků a překladatelů.

Děkujeme, že pan ředitel přijal naše pozvání do Kroměříže i na Jeronýmovy dny a je ochoten otevřeně se soudními tlumočníky komunikovat.

Ředitel Odboru soudních znalců a tlumočnicků Ministerstva spravedlnosti ČR přijal pozvání Komory soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR do Kroměříže a hned první den letních terminologických seminářů v pondělí 29. 7. 2024 seznámil účastníky s aktuální situací v oblasti soudního tlumočení z pohledu dohledového orgánu, uvedl stav „přeliceňovaných“ stávajících soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, pohovořil o nutnosti a významu vstupní zkoušky a informoval o připravovaných změnách v legislativě týkající se činnosti soudního tlumočnicka, přičemž podotkl, že se jedná o drobné úpravy v zákoně 354/2019 Sb. o soudních tlumočnickách a soudních překladatelích.

Hlavními změnami budou zejména **prodloužení lhůt** pro zápis údajů do evidence úkonů, **vypuštění povinnosti** zapisovat údaj o vyúčtovaném tlumočném, sjednocení lhůt, **zrušení časového omezení platnosti** vstupní zkoušky, **dobrovolný zápis některých údajů do evidence**, změny v postupu ministerstva při pozastavení a zániku oprávnění, zúžení důvodů pro **udělení výtky**, zkrácení minimální požadované **doby platnosti časového razítka**, dílčí úprava přestupků a **doplnění podmínek odborné způsobilosti**.

O aktuálním stavu soudního tlumočení a soudního překladu pohovořil Radomír Čujan, ředitel Odboru soudních znalců a tlumočnicků Ministerstva spravedlnosti ČR na semináři Komory v Kroměříži 2024

Dále pan ředitel informoval o aktuálním počtu soudních tlumočnicků/překladatelů zapsaných dle nové legislativy, který se pomalu přibližuje výši 500, přičemž aktuálně je více soudních překladatelů než soudních tlumočnicků.

Zároveň uvedl, že Ministerstvo spravedlnosti ČR, jakožto dohledový orgán, obdrželo od začátku roku 2021, tedy od doby účinnosti nového zákona o soudních tlumočnickách a soudních překladatelích, celkem **31 oznámení k činnosti** soudních tlumočnicků a/nebo soudních překladatelů, přičemž nejvíce oznámení se týkalo

- **kvality úkonu** (9),
- **zneužití pečeti** (7),
- **nečinnosti** (5),

méně již

- **chování** (4),
- **podjatosti** soudního tlumočnicka (4),

- pouze **jedno** oznámení bylo učiněno v souvislosti s **chybným vyúčtováním** a „**nekontaktností**“ soudního tlumočníka.

Jako přestupek byly doposud kvalifikovány: zneužití pečeti / doložky / podpisu (2), nízká odbornost (1), nečinnost (5), podjatost (1) a byla udělena jedna výtka z důvodu nevhodného chování. Celkově lze tedy konstatovat, že nespokojenost s kvalitou výstupů činnosti soudních tlumočnicků a/nebo soudních překladatelů **je v řádu jednotek**, tj. ojedinělá.

V rámci bloku KST ČR v sobotu 19. října 2024 během Jeronýmových dnů¹ ředitel OSZT prezentoval v podstatě stejné informace jako v Kroměříži, navíc upřesnil zajímavá čísla aktuálně aktivních soudních tlumočnicků a/nebo soudních překladatelů, tj. zapsaných v SeZnaTu, a to **2 053 aktivních soudních tlumočnicků a 2 483 aktivních soudních překladatelů**.

Z toho je celkem **430** soudních tlumočnicků a/nebo soudních překladatelů zapsaných podle nové právní úpravy², přičemž 77 z nich je tzv. prvožadatelů.

Od 1. 1. 2021 činnost soudního tlumočníka a/nebo soudního překladatele zanikla celkem 456 stávajícím soudním tlumočnickům a/nebo soudním překladatelům, 27 z důvodu úmrtí, 427 na základě oznámení o ukončení činnosti a 2 bylo oprávnění zrušeno.

Závěrem pan ředitel apeloval na dosud nepřelícencované stávající soudní tlumočnický a soudní překladatele, aby neodkládali povinnost vstupní zkoušky, pokud hodlají v činnosti soudního tlumočníka a/nebo soudního překladatele pokračovat, neboť **nepřelícencovaným kolegům na svátek sv. Silvestra 31. 12. 2025 jejich oprávnění k činnosti ze zákona zanikne** (pozn. red.: K možnostem a k termínům zkoušek blíže v článku Rok 2025 – poslední rok pro přelícencování... na str. 8).

Soudní tlumočení se již brzy stane součástí normy

Kvalita soudního tlumočení musí být na vysoké úrovni, aby byl zajištěn rovný přístup k právu pro všechny zúčastněné strany a spravedlivý průběh soudního řízení

ISO 20228:2019 Interpreting Services – Legal Interpreting – Requirements.
ČSN ISO 20228 (761504) – Tlumočnické služby – Právní tlumočení – Požadavky.
„Učinit život jednodušším, bezpečnějším a lepším“³

Petra Kameníková

Aktualizovaná a rozšířená norma ISO bude specifikovat požadavky a podmínky výkonu činnosti soudního tlumočníka v souladu s právem na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces a v souladu s etickým kodexem soudního tlumočníka – a sice přesně, věrně a nestranně tlumočit obsah celého sdělení bez jakýchkoliv úprav a zásahů, opomenutí nebo jiných zkreslení, která by mohla změnit zamýšlený obsah a význam sdělení mluvčího. Tlumočit pouze v těch oblastech, které

zcela odpovídají tlumočnickovým znalostem odborného jazyka. Nesdělovat třetím stranám důvěrné informace, o nichž se v rámci výkonu činnosti soudního tlumočníka dozvěděl. Být solidární s ostatními soudními tlumočníky.

Primárním cílem **Mezinárodní organizace pro normalizaci (ISO⁴)** je sjednotit a standardizovat normy napříč různými odvětvími na celém světě, čímž usiluje o zjednodušení a zpřehlednění světové spolupráce

1 **Jeronýmovy dny** – víkend přednášek, prezentací a besed o překladu, tlumočení a cizích jazycích, pořádá JTP pod záštitou Ministerstva kultury ČR ve spolupráci s ÚTRL, DGT Evropské komise a všemi v Česku působícími organizacemi sdružujícími překladatele a tlumočníky, letos se konal již 31. ročník ve dnech 18.–19. října 2024

2 **Zákon 354/2019 Sb.** o soudních tlumočnících a soudních překladatelích (tzv. tlumočnický zákon)

3 Motto ISO

4 **ISO (International Organization for Standardization) - Mezinárodní organizace pro normalizaci** je celosvětová nezávislá nevládní organizace pro tvorbu a vydávání norem, sdružující národní normalizační orgány (členy ISO). Na vytváření norem se podílejí také další vládní i nevládní mezinárodní organizace, s nimiž ISO spolupracuje.

v těchto oblastech a zároveň o zajištění vysoké kvality produktů a služeb. Certifikace podle ISO je pak symbolem důvěryhodnosti a spolehlivosti. ISO normy jsou celosvětově uznávány, jejich dodržováním se zvyšuje kvalita, efektivita a bezpečnost produktů a služeb.

Naší profese soudních tlumočnicků a soudních překladatelů se týkají normy vztahující se k tlumočení a překladu obecně a obzvláště norma definující tlumočení právní. **Právní tlumočení** musí být dostatečně kvalitní v zájmu zajištění rovného přístupu ke spravedlnosti pro všechny osoby, jakož i nestranosti soudního řízení. Právní tlumočení se postupně etablovalo jako tlumočnická služba poskytovaná profesionálními tlumočníky. V jednotlivých zemích proto vznikaly standardy a kodexy pro poskytování této služby v různých prostředích (např. pro policii nebo u soudu), avšak neexistovala žádná všeobecně schválená pravidla ani standardy.

Norma ISO 20228:2019 vznikla jako reakce na celosvětově rostoucí potřebu uspokojit tlumočnické potřeby osob zbavených svobody, osob podezřelých, obviněných a obžalovaných, žalobců, žalujících stran, stěžovatelů, svědků, obětí a stran v různých právních prostředích během mluvené i znakové komunikace, jakož i potřeby zainteresovaných stran v soudnictví, jako jsou soudci, právníci, státní zástupci, policisté, soudní administrativní pracovníci, notáři a také soukromé osoby vyžadující tlumočnické služby v této oblasti.

Právo na právní tlumočnické služby bylo zakotveno v několika mezinárodních dokumentech, které jsou přílohou této normy.

Uvedená norma definuje profesionálního právního tlumočnicka jako fyzickou osobu, která splňuje požadavky stanovené normou. Právní tlumočení se výrazně liší od právního překladu především tím, že předává sdělení v mluvené nebo znakové podobě v reálném čase. Norma standardizuje požadavky na vzdělání právního tlumočnicka a přispívá tím k profesionalizaci této profese.⁵

Norma definuje termíny vztahující se k tlumočení (způsoby tlumočení a zúčastněné osoby), termíny vztahující se k jazyku a ke kvalifikaci tlumočnicka a stanovuje základní zásady právního tlumočení. Dále popisuje povahu právního tlumočení, práci právních

tlumočnicků, vymezuje koncové uživatele služeb právního tlumočení a standardizuje kompetence a kvalifikaci právních tlumočnicků. Vedle zásadní jazykové kompetence právního tlumočnicka patří mezi ty nejdůležitější rovněž kompetence tlumočnické, interkulturní, interpersonální a technické. Norma klade důraz na neustálé zvyšování kvalifikace právního tlumočnicka, na celoživotní vzdělávání a zdokonalování jeho technických kompetencí. Zabývá se otázkou prostředí právního tlumočení a rozsahem oprávnění právního tlumočnicka. V neposlední řadě stanovuje vhodné pracovní podmínky pro výkon práce právního tlumočnicka a poskytuje doporučení ohledně způsobu tlumočení pro jednotlivá prostředí, v nichž jsou poskytovány služby právního tlumočení.

Zdrojem normy ISO 20228 byly dříve vydané normy ISO 18841:2018 (Interpreting Services -Tlumočnické služby) vymezující pojmy jako tlumočnick, mluvčí, druhy a techniky tlumočení (simultánní/konsekutivní tlumočení, šušotáž (chuchotage), tlumočení znakového jazyka, tlumočnická notace, tlumočení na dálku atd.) a ISO 17100:2015 (Translation Services – Překladatelské služby).

ČSN ISO 20228 (761504) Tlumočnické služby – Právní tlumočení – Požadavky

Česká verze mezinárodní normy ISO 20228:2019, jejíž překlad byl zajištěn Českou agenturou pro standardizaci⁶, má stejné postavení jako oficiální verze a byla vydána v dubnu roku 2019. V normě jsou citovanými dokumenty především ISO 20108 (zavedena ČSN EN ISO 20108 (73 0507) Simultánní tlumočení – Kvalita a přenos zvukových a obrazových vstupů – Požadavky), ISO 20109 (zavedena ČSN ISO 20109 (73 0506) Simultánní tlumočení – Vybavení – Požadavky) a související ČSN – ČSN ISO

⁵ Zdroj: text normy ČSN ISO 20228 (761504) a www.iso.org

⁶ Česká agentura pro standardizaci je státní příspěvková organizace zřízená Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví na základě ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

13611 (76 1502) Tlumočnické služby – Směrnice pro komunitní tlumočení.

Proč je norma tak významná pro oblast soudního tlumočení? Jaké má požadavky?

Soudní tlumočení

- musí být zajištěno v co nejvyšší kvalitě
- se výrazně odlišuje od jiných typů tlumočení, např. konferenčního
- není totéž, co soudní překlad
- převádí sdělení v mluvené nebo znakové podobě v reálném čase

Soudní tlumočnický musí

- mít vynikající úroveň znalostí svého mateřského a pracovního jazyka
- znát právní strukturu a systém své vlastní země a zemí pracovního jazyka
- být schopen používat nezbytné moderní technické vybavení
- být schopen efektivně využívat adekvátní tlumočnické techniky
- mít komunikační a interpersonální dovednosti potřebné ke zvládnutí velké kulturní a jazykové odlišnosti klientů, a to často v náročných a stresových situacích a podmínkách
- poskytovat své služby v souladu se svou kvalifikací a svými znalostmi odborného jazyka

- zachovávat mlčenlivost podle právních předpisů vztahujících se k jeho činnosti
- neustále zvyšovat svou kvalifikaci v oblasti právního a soudního tlumočení
- tlumočit věrně, pravdivě, nestranně, bez opomenutí či výrazů zkreslujících sdělení tlumočené osoby
- dodržovat etický kodex právního/soudního tlumočení

Co bude aktualizovaná norma dále definovat?

- zajištění adekvátních pracovních podmínek pro výkon činnosti soudního tlumočnicka
- požadavky na kvalifikaci a kompetence soudního tlumočnicka
- požadavky na získání oprávnění k výkonu činnosti soudního tlumočnicka
- požadavky na celoživotní vzdělávání soudního tlumočnicka
- etický kodex soudního tlumočnicka

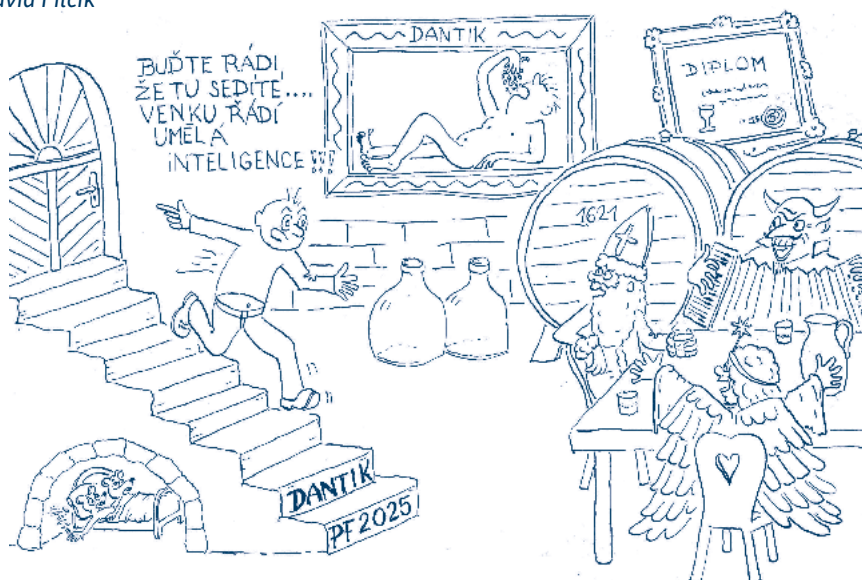
Normy ISO jsou přezkoumávány každých pět let. Členové ISO intenzivně spolupracují na vydání aktualizovaných a rozšiřujících vydání.

Norma ISO 20228:2019 je v současné době ve stádiu přezkumu, bude rozšířena o soudní tlumočení. Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky se bude na její podobě aktivně podílet.

ST vážně i nevážně

autor kresby: David Filčík
www.dantik.cz

Letní jazykové odborné terminologické semináře v Kroměříži 2024, ve spolupráci s Justiční akademií již po šestnácté

Letošní semináře proběhly ve dnech 29. 7. – 2. 8. 2024, jejich ústředním tématem byla veřejnoprávní a trestněprávní terminologie

Petra Kameníková

Tradiční pětidenní letní terminologické semináře pořádá Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži již více než patnáct let. Jedná se o odborné, a právě i pro svou odbornost, a také i z důvodu prostředí a atmosféry velmi žádané a oblíbené semináře. Účastní se jich proto soudní tlumočníci a soudní překladatelé společně s pracovníky justice (soudci a státními zástupci) či dalšími justičními profesemi (např. advokáty), a to nejen z České republiky, ale rovněž ze zahraničí.

Semináře lektorsky vedou vždy zkušení odborníci, obsahově se témata pravidelně střídají a jsou z oblasti trestněprávní, veřejnoprávní, občanskoprávní či z terminologie se společensko-právními aspekty.

Letošní ročník letních seminářů, v pořadí již šestnáctý, byl velmi úspěšným také co do počtu účastníků, kterých se letos sešlo celkem **109**, a to **25** justičních pracovníků, **9** lektorů, **49** účastníků anglického semináře, z toho **17** z justice, **40** účastníků německého

semináře, z toho **6** z justice, a **11** účastníků francouzského semináře, z toho **2** z justice.

Prezenční forma, kvalitní obsah, přímá spolupráce a podnětná diskuse jsou hlavními rysy těchto již tradičních seminářů Komory. Kurzy v rozsahu 36 hodin jsou určeny pro soudní tlumočníky a soudní překladatele, pro překladatele právních textů a pro právníky, kteří si potřebují prohloubit a rozšířit jazykové znalosti.

Anglickou část vedli odborní lektori prof. JUDr. Ldo. Nicole **Grmelová** (VŠE), Mgr. et Mgr. Vladimíra **Kvasničková** (PF UK) a Mgr. et Mgr. Ondřej **Klbal** Ph.D. (FF UP). Tým odborných lektorů německého semináře, jehož garantem byla Mag. Pavlína **Lössl** (KST ČR), tvořili Mgr. Magda **Stehnová**, Bc. Martin **Böhm** (Rakousko), Dr. Oliver **Gerson** (Německo) a Dr. Erich **Swarzenbacher** (Rakousko). Francouzský seminář vedli odborní lektori Mgr. Klára **Mortier** (Francie) a doc. PhDr. Tomáš **Duběda**, Ph.D., LL.M. (ÚTRL FF UK).

Pro účastníky byl připraven program doprovodných vzdělávacích a volnočasových aktivit. Každý den byl věnován speciálnímu tématu. Semináře v pondělí zahájili společně předseda představenstva KST ČR Mgr. Martin Mikuláš, Ph.D., PhDr. Renata Vystrčilová, Ph.D., vedoucí Oddělení mezinárodní spolupráce Justiční akademie a hlavní organizátorka seminářů za KST ČR Mgr. Petra Kameníková.

Před odpoledním výukovým programem pozdravila účastníky JUDr. Lenka **Bradáčová**, Ph.D., vrchní státní zástupkyně v Praze, o aktuálním stavu soudního tlumočení a soudního překladu pohovořil Mgr. Radomír **Čujan** LL.M., ředitel Odboru soudních znalců a tlumočnicků Ministerstva spravedlnosti ČR.

Vrchní státní zástupkyně zdůraznila hlavní význam profese soudního tlumočníka a soudního překladatele a vyjádřila díky za to, že soudní tlumočníci pomáhají justici dorozumět se s účastníky řízení neovládajícími

Semináře v pondělí zahájili společně (zprava) Renata Vystrčilová, vedoucí Oddělení mezinárodní spolupráce Justiční akademie, předseda představenstva KST ČR Martin Mikuláš a hlavní organizátorka seminářů za KST ČR Petra Kameníková

český jazyk. Ředitel Odboru soudních znalců a tlumočnicků informoval o aktualitách v oblasti soudního tlumočení z pohledu dohledového orgánu.¹

V úterý před odpoledním programem odborný zástupce certifikační autority České pošty PostSignum podrobně seznámil účastníky s požadavky a náležitostmi elektronického kvalifikovaného podpisu, proběhla prezentace o překladatelském úkonu v elektronické podobě a posléze i podrobná instruktáž k provedení takového úkonu. Od úterý do středy měli zájemci o zřízení certifikátu ke kvalifikovanému elektronickému podpisu příležitost si tuto službu zajistit individuálně přímo na místě konání seminářů, a to za speciální cenu tzv. certifikačního balíčku KST ČR, který je poskytován účastníkům našich seminářů díky spolupráci se společností Elektronický podpis s.r.o. Dále využívali možnosti individuálního zaškolení a konzultací k překladatelskému úkonu v elektronické podobě. Mohli tak již v Kroměříži vyhotovit své první překladatelské úkony v elektronické podobě.

Ve středu před odpoledním programem jsme zorganizovali s Justiční akademií prohlídku historické budovy Justiční akademie na Masarykově náměstí v Kroměříži. Letos byla naší laskavou průvodkyní osobně paní PhDr. Renata Vystrčilová, Ph.D., díky níž byla prohlídka nejen nabitá informacemi, ale byla skutečným turistickým zážitkem a velmi příjemně strávenou hodinkou mezi výukovými bloky. **Děkujeme proto i touto cestou za profesionální provedení a péči.** Pokud jste se prohlídky historické budovy Justiční akademie nezúčastnili s námi letos, využijte určitě této možnosti v příštím roce – dozvíte se mnoho zajímavých informací a nahlédnete i do míst, která nejsou běžně návštěvníkům zpřístupněna. Středeční teplý letní večer pak přilákal několik zájemců o relaxaci formou jógy ve studiu Samandhi.

Čtvrteční večer jsme společně strávili v příjemném prostoru hotelu U Zlatého kohouta. Vzhledem k tomu, že srpnové počasí nám velmi přálo, využili jsme v maximální možné míře letní terasu s malebným výhledem na osvětlené kroměřížské Velké náměstí lemované řadou krásných staveb, které je centrem Městské památkové rezervace Kroměříž. Pokud jste ještě letní terasu U Zlatého kohouta nenavštívili večer, vřele doporučujeme, jistě vás překvapí tajemnou atmosférou umocněnou okolními neoklasicistními sochami na balustrádě terasy představujícími Malířství, Architekturu, Sochařství a Hudbu a protějšími

Noční Kroměříž

unikátními věžními dvouciferníkovými hodinami kroměřížské radnice. Tak jako v historických časech, i toho večera se konala na Velkém náměstí slavnost města v podobě koncertu kroměřížské rockové kapely Polygon, jež poskytovala našemu večernímu setkání hudební kulisu.

Večerní klid se v Kroměříži dodržuje striktně, díky tomu od 22. hodiny večerní jsme měli Velké náměstí jenom pro sebe. Mnozí naši kolegové si společenského večera užili do pozdních nočních hodin. Terasa byla otevřena pouze pro nás a přesně tak dlouho, jak bylo potřeba.

Páteční dopoledne uběhlo rychle a nastal čas závěrečného zhodnocení celé akce. Zpětná vazba od účastníků byla pozitivní, jednak byli spokojeni s náplní vzdělávacího programu, ale také nadšení ze společně stráveného času s kolegy. Letošní průběh a organizaci seminářů mohli účastníci sledovat prostřednictvím přehledné informační webové stránky vytvořené speciálně pro účely letních seminářů. Na této stránce byly umístěny veškeré materiály ze seminářů ke stažení, přehledný program jednotlivých dnů, online registrace k nabízenému doprovodnému programu a informace o aktuálním dění.

Děkujeme srdečně Justiční akademii za spolupráci a poskytnutí prostor, zejména pak paní PhDr. Renatě Vystrčilové Ph.D., koordinátorkám Mgr. Barboře Frimmelové a Bc. Karolíně Šerkové.

Velký dík patří rovněž všem lektorům za přípravu a vedení jednotlivých seminářů. Všem účastníkům děkujeme za milá slova uznání a těšíme se na setkání v Kroměříži v roce příštím!

1 Informace o tomto vystoupení je v příspěvku o spolupráci s odborem MSv v tomto bulletinu na str. 16

V Kroměříži letos již po dvanácté

Semináře odborné francouzštiny

Jana Klokočková

Pětidenní letní kurz v Kroměříži byl letos zaměřen na veřejnoprávní a trestněprávní terminologii, nicméně nabídl účastníkům i další potravu pro duši a podněty k zamyšlení.

Po pondělním ranním zahájení se s námi přijela pozdravit vrchní státní zástupkyně v Praze, JUDr. Lenka Bradáčová, PhD. a pronesla úvodní slovo, v němž se zamýšlela nad postavením soudního tlumočníka i budoucností soudního tlumočení a překládání v době rychle se prosazující umělé inteligence. Vystřídal ji posléze ředitel Odboru soudních znalců a soudních tlumočnicků Mgr. Radomír Čujan. Jeho prezentace přinesla užitečná tvrzení o soudním tlumočení a překladech v době po nabytí účinnosti nového zákona o soudních tlumočnících.

Mezitím už naplno běžely naše terminologické semináře, kdy francouzštinu vedli odborní lektoři Mgr. Klára Mortier (Francie) a doc. PhDr. Tomáš Duběda, Ph.D., LL.M. (ÚTRL FF UK), jako vždy skvělí!

V úterý a ve středu byl jazykový program obohacen ještě o možnost osvojit si dovednosti v oboru elektronických překladatelských úkonů a vybavit se

k tomu potřebným softwarem. Za tímto účelem byl do Kroměříže pozván odborný zástupce certifikační autority České pošty PostSignum, a poté zástupce společnosti Elektronický podpis s. r. o. Díky jim, a také díky neutuchající trpělivosti kolegyni Petry Kameníkové, měli všichni zájemci možnost si nově osvojené teoretické poznatky vyzkoušet i v praxi a někteří už v úterý odpoledne vyhotovili své první elektronické překladatelské úkony!

Musím říci, že z pohledu účastníka kurzu a pouhého uživatele IT to bylo velmi komfortní zaslíbení do těchto nových možností, které nám a našim klientům nabízí nová legislativa.

Dále už vše běželo podle tradičního scénáře: hodiny vysoce kvalitní výuky se střídaly s chvílemi odpočinku na koupališti Bajda, v místních vinárnách, při lekci jógy i na kulturních akcích, kterými letní Kroměříž vždy oplývá, to vše proloženo podnětnými a příjemnými diskusemi s kolegy, z nichž mnohé vídáme právě jen v létě v Kroměříži.

A vlastně ještě jedna novinka se letos odehrála: závěrečný čtvrtetní večírek se poprvé nekonal

Z kurzů odborné francouzštiny v Kroměříži

v prostorách budovy C Justiční akademie, ale v restauraci hotelu Zlatý kohout, a především i na jeho nádherné terase s ještě nádhernějším výhledem na kroměřížské náměstí a na Arcibiskupský zámek, vlastně na celé panorama města Kroměříž. Krásnější rámec pro rozloučení s kurzem, milými kolegy a lektory si snad ani nelze představit.

Tedy díky všem organizátorům, díky našim skvělým lektorům a díky všem představitelům Justiční akademie za tuto báječnou možnost. A za rok zase na shledanou!

Proč se vracet do Kroměříže

Semináře odborné angličtiny

Vladimíra Šefranka Žáková

Předem mého příspěvku mi dovolu, bych deklarovala, že mezi kolegy soudní tlumočníky a soudní překladatele implicitně zahrnuji i soudní tlumočnice a soudní překladatelky. Nesnáším ten nový importovaný trend výslovně uvádět muže i ženy, neboť se domnívám, že i kolegyně je člověk, a tím pádem si lze vystačit s generickým maskulinem, zejména proto, že máme tolik dalších pohlaví, že je nelze vyjmenovat.

Letní škola v Kroměříži mě okouzila. Protože podle sebe soudím tebe, předpokládám, že většina mých kolegů také ráda chodila do školy, že se všichni rádi učili a milovali úřad a razítka. V Kroměříži je člověk jako v bavlnce. Je to kouzelné místo, kde se na pět dní zastaví čas a my se staneme studenty dychtícími se dozvědět to, co ještě neznáme. Vzhledem k tomu, že opakování je matka moudrosti, nemůžeme účastí na anglickém semináři nijak pochybit, i kdybychom snad nějakou látku už dobře ovládali. Naši přednášející, prof. JUDr. Nicole Grmelová, Ph.D., Mgr. et Mgr. Ondřej Klabal, Ph.D. a Mgr. et Mgr. Vladimíra Kvasničková, jsou ozdobeni tituly vpředu i vzadu – ano, tak to má být, milujeme tituly, milujeme naše přednášející.

V Kroměříži lze zažít šťastné a bezstarostné chvíle. Kromě perfektní organizace výuky, ubytování a stravování bych navíc zmínila péči o náš pitný režim, která byla v horkém létě 2024 příkladná. Balená voda nikdy nedošla, i když to vyžadovalo značné osobní oběti ze strany těch, kteří se podíleli na organizaci seminářů, jako například Ilona Šprcová. Osobně velmi děkuji Petře Kameníkové za její péči a pomoc s pátráním po mých zapomenutých klíčkách. Obdivuji kolegy, kteří se ujímají funkcí a nezištně pracují pro naše obecné blaho – budiž jim za to dík. V této souvislosti bych ještě poděkovala za šťastné chvíle

Z kurzů odborné angličtiny v Kroměříži

strávené na jiných vzdělávacích akcích KST, které organizovala Eva Gorgolová s podporou Miroslavy Černé a Pavla Trusiny. Zpětně si uvědomuji, jak velký kus práce odvedli. Dnes tuto štafetu převzal tým Martina Mikuláše, který si vede skvěle.

Takže doporučuji – zpátky do školy v Kroměříži! Jde o dobře využitý čas a člověk si připadá jako na prázdninách. Stará a nová přátelství, nové impulsy, příležitost se podělit o zkušenosti. Pro každého se něco najde.

Letos v Kroměříži krom jiného také o umělé inteligenci

Semináře odborné němčiny

Jana Nováčková

Pětidenní letní kurz v Kroměříži byl letos zaměřen nejen na avizovanou veřejnoprávní a trestněprávní terminologii, ale nabídl účastníkům – alespoň těm, jejichž pracovním jazykem je jazyk německý – mnohem více.

Úvodní slovo, ve kterém se zamýšlela nad budoucností soudního tlumočení a překládání v době rychle se prosazující umělé inteligence, pronesla vrchní státní zástupkyně v Praze, JUDr. Lenka Bradáčová, Ph.D. Následně Dr. iur. Oliver Harry Gerson představil trestní řízení jako hledání pravdy závislé na použití jazyka a často i na součinnosti tlumočníka. Dr. Erich Schwarzenbacher byl zdrojem informací i poučení o rakouském trestním soudnictví nejen jako zkušený soudce, ale i jako soudní tlumočnický italštiny a bývalý člen představenstva Rakouského svazu soudních tlumočnicků. Mgr. Magda Stehnová specializující se na účetnictví a výkaznictví nám připomněla, že to, čemu nerozumíme, asi dobře nepřeložíme. A Martin Böhm nám otevřel dveře k umělé inteligenci. Ukázal, jak s ní pracovat a jak si ověřovat nalezené informace. Mnohým z nás pomohl najít tomuto novému

nástroji, který se nesmí stát naším pánem, místo v našich pracovních i osobních životech.

Pravděpodobně každá z našich jazykových sekcí má svou dobrou duši, ale ta naše německá má svoji nepřekonatelnou Helgu. Na každé školení naše Helga přijede s několika plechy báječných buchet a vytvoří nám láskyplnou atmosféru domova. **Helgo, za nás všechny Ti vyjadřuji srdečný dík.**

Mgr. Magda Stehnová nás pozvala do složitého světa účetních a daňových termínů a na praktických příkladech se nám pokusila ukázat, jak se na jednotlivé případy dívá účetní, jak daňový poradce a jak se popisují z hlediska likvidity (cash flow).

Bylo vidět, že se ve svém oboru vyzná, podkladové materiály byly skvělé, pro plné pochopení její přednášky však účastníci potřebovali alespoň základní znalosti účetnictví. Každopádně si já před příští přednáškou paní Mgr. Magdy Stehnové raději předem nastuduji příslušné německé zákony a předpisy. A Vám doporučuji totéž.

Z kurzů odborné němčiny v Kroměříži

Dr. Erich Schwarzenbacher účastníky seznámil se základními pojmy občanského práva i procesními předpisy, teorie byla protkána příklady z praxe, ať již soudcovské či překladatelské. Na závěr bylo účastníkům nabídnuto i praktické cvičení. Účastníci si rozdělili role, prostudovali předmět sporu (nekvalitní provedení opravy), zaujali místa v soudní síni. Sporné strany byly doprovázeny svými advokáty. A všichni se přitom hodně nasmáli.

Dr. iur Oliver Harry Gerson popsal soudní jednání jakožto strukturálně asymetrickou nucenou komunikaci s přerušeným diskursem, pro niž je typické podcenění účinků jazyka a která je hledáním pravdy o události, která se stala někdy v minulosti. Tato komunikace sestává z následujících fází: **Bahnung, Rahmung, kognitive Dissonanz** (pokud už mám vytvořený názor, třídím přicházející informace, odmítám je či přijímám v závislosti na tom, zda ten názor potvrzují či vyvracejí) a **Ankerung**.

V soudní síni se setkává jazyk obecný srozumitelný obyčejnému člověku s jazykem odborným, který naplno vnímají pouze osoby s právním vzděláním. Věty, které v soudní síni zazní, nabývají u posluchačů významů, které jsou dány skrze **Bahnung, Rahmung a kognitive Dissonanz**, někdy mohou být i nechtěně nějak modifikovány v důsledku tlumočení či překladu a s tím souvisejících kulturních odlišností.

Dr. Gerson nás také upozornil na to, co lidský mozek dělá v extrémních situacích, když je naprosto přehlcen informacemi v některých případech a když nemá dost informací pro rozhodnutí v jiných případech. Možná budu díky pochopení těchto mechanismů ve svém životě lépe odolávat manipulacím.

Dr. Gerson nás také pochopitelně vyzval, abychom dávali pozor na to, že se jazyk neustále vyvíjí. Zajímavá diskuse se rozvinula, když soudním tlumočnickům položil otázku, pro koho v soudní síni pracují. Přítomné soudce Dr. Gerson upozornil na jejich odpovědnost a možnou chybovost v důsledku neznalosti moci jazyka a zákonitostí lidské psychiky. Advokátům udělil rady, jak co nejlépe zastupovat klienty. Překladatelům a tlumočnickům dal odvahu hledat vhodné termíny opatrněji, déle a v závislosti na kontextu.

Jak si laskavý čtenář mého článku všiml, stále si ještě ponechávám čas na nalezení těch nejtrefnějších českých ekvivalentů pro **Bahnung, Rahmung a Ankerung**. I když se to některým účastníkům na začátku tak nejevilo, příspěvek Dr. Gersona byl více než jiný o terminologii.

Na závěr své přednášky Dr. Gerson vyjádřil názor, že soudní tlumočníci v soudních síních zůstanou a že je umělá inteligence nenahradí.

Martin Böhm se zamýšlel nad perspektivami povolání soudních tlumočnicků a překladatelů v dnešním kontextu určeném především rychlým nástupem umělé inteligence a možnostmi se s těmito změnami vyrovnat. Nevím jak ostatní kolegové, ale já jsem si ze setkání s Martinem Böhmem odnesla, že je třeba zůstat vůči těmto novým technologiím zdravě skeptický a být si vědom, že vždy někde v pozadí stojí člověk či lidé, kteří tyto technologie vytvářejí a určují, která data a jakým způsobem budou zpracovávána a v jaké podobě a komu budou nabízena. Vyzkoušejte sami a udělejte si názor. K dispozici Vám dnes jsou nástroje ELIZA, CHATgpt, GEMINI, PERPLEXITY, MachineTranslation, eTranslation a Modern MT.

Co se týče soudů a státních orgánů, které by možná chtěly soudní tlumočnický a překladatelský částečně či dokonce zcela nahradit, je třeba najít odpověď na otázku, kdo ponese za text přeložený či přetlumočený umělou inteligencí odpovědnost. Tvůrci umělé inteligence, lidé v pozadí, tuto odpovědnost podle názoru přednášejícího na sebe nebudou chtít vzít.

V posledních letech se kvalita pozvaných přednášejících pro skupinu tlumočnicků a překladatelů a účastníků z justice pracujících s německým jazykem rapidně zvyšovala, tento rok však dosáhla takové úrovně, kterou bude možno v následujících letech jen těžko překonávat.

Mnohá z vystoupení dosáhla úrovně, kterou jsem si jako studentka univerzity vždy představovala a přála, ale ne vždy mezi svými tehdejšími vyučujícími nalezla. Student se vždy touží setkat s osobností, která jej převyšuje, která jej inspiruje, o jejíchž slovech ví, že je v daném okamžiku není zcela schopen pochopit, ať již proto, že mu chybí základy pro pochopení, či proto, že se aktuálně nevyskytuje na takové úrovni, aby je byl schopen v celé jejich obsaženosti pojmout. Takové osobnosti ale vyzývají k dalšímu setkání, k vyhledávání jejich přednášek a článků a následně i k vlastnímu hledání a následování.

Vyslovuji velké uznání těm, kterým se podařilo v úvodu zmíněné osobnosti do Kroměříže pozvat, a přeji všem organizátorům dalších letních (i neletních) kurzů podobně šťastnou ruku ve výběru přednášejících.

Hodnocení pětidenních kurzů právníké angličtiny, němčiny a francouzštiny v Kroměříži 2024

Jiří Kohutka

Pětidenní odborné terminologické semináře pro soudní tlumočníky a soudní překladatele, pořádané Komorou ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži v letním termínu (**letos ve dnech 29. července až 2. srpna 2024**), se staly již v podstatě tradicí a pro většinu ST a SP i nezbytnou součástí udržování a zvyšování jejich kvalifikace.

I v letošním roce šlo o terminologické kurzy nejfrekventovanějších právnických jazyků, tedy jazyk anglický, německý a francouzský.

Letní kurzy v Kroměříži patří mezi oblíbené a nejnavštěvovanější akce Komory. Přes vysokou odbornou i organizační úroveň, kterou ve svém vývoji dosáhly, je však stále co zlepšovat. Co by mělo být předmětem zlepšení, to mohou organizátorům zodpovědět přímo sami účastníci kurzů, a proto organizátory zajímají jejich názory, náměty, připomínky i postřehy.

Pro zpětnou vazbu byla vypracovány **strukturované dotazníky**, ve kterých měli **účastníci jednotlivých kurzů** možnost prostřednictvím bodování („školní“ stupnice 1 až 5) ohodnotit podle svého uvážení jak výklad a vystupování přednášejících, tak například i organizační úroveň kurzů, nebo úroveň ubytování či stravování. V dotaznících byl rovněž prostor na připomínky a názory, které se do „bodování nevešly“. Dotazníky byly anonymní a byly distribuovány po skončení akce.

Vyhodnocení údajů v nich zodpovězených a výsledky této ankety přibližujeme v následujícím textu, a rovněž v grafech uvedených na 3. straně obálky tohoto čísla.¹

Komentář k odpovědím na otázky dotazníku

1. Jak hodnotíte výklad a vystoupení jednotlivých lektorů?

Lektoři kurzu **AJ**

prof. JUDr. Ldo. Nicole **Grmelová**, LL.M., Mgr. et Mgr. Ondřej **Klbal**, Ph.D., Mgr. et Mgr. Vladimíra **Kvasničková**

Lektoři kurzu **NJ**

Bc. Martin **Böhm**, Dr. Oliver **Gerson**, Dr. Erich **Schwarzenbacher**, Mgr. Magda **Stehnová**

Lektoři kurzu **FJ**

doc. PhDr. Tomáš **Duběda**, LL.M., Ph.D., Mgr. Klára **Mortier**

V grafickém znázornění jsou uvedeny celkové výsledky, tj. **souhrnně pro všechny lektory konkrétního kurzu**. Výsledky pro jednotlivé lektory poskytly dotazníky také, ale uvedení výsledků pro každého lektora všech tří kurzů není z prostorových důvodů možné.

Z hodnocení jsou ve velké většině patrný „vysoké oceňující body“ pro všechny lektory (výborný, velmi dobrý), zejména pro jejich odbornost, samozřejmě s mírnými rozdíly. Dvě výjimky však označily i „nedostatečný“.

Slovní hodnocení lektorů pak přináší připomínky ke stylu výkladu, ke zlepšení vzájemné návaznosti bodů v konkrétních výkladech či logice jejich organizace. Jistě opodstatněnou připomínkou je požadavek na prodloužení (zvýšení) časové dotace pro jednotlivé tematické.

¹ Pozn. red.: Čistě z hlediska náročnosti statistického vyhodnocování výsledků ankety musí redakce pochválit účastníky kurzu NJ, a následně též kurzu FJ: zejména jejich disciplinovanost (hlasovali pravidelně všichni účastníci kurzu) byly usnadněny přepočty na procenta a i díky počtu účastníků odpovídajícímu desítkové soustavě vycházela vždy celá čísla. Naproti tomu **účastníci kurzu AJ byli ze statistického hlediska velmi nedisciplinovaní**, nehlasovali vždy všichni (tzn., že neodpovídali vždy desítkové synchronizaci), přepočty byly proto náročnější a jejich procentuální výsledky vycházejí i na desetinná čísla.

Skupinové foto

2. Jak srozumitelný byl výklad obsahu ze strany lektorů?

Srozumitelnost výkladu je účastníky hodnocena též jako vysoká (minimální kategorie „srozumitelný“, jinak vždy vyšší – velmi srozumitelný, výjimečně srozumitelný). Negativní hlasy (stupeň 4–5) se neobjevily.

3. Jak vnímáte užitečnost studijních materiálů (sborník, prezentace... ad.)?

Hodnocení užitečnosti materiálů bylo signálem zejména pro organizátory. Většinové označení „užitečné, výjimečně užitečné“ je proto příslibem do budoucna. Výjimku tvořil jediný hlas pro „4 – spíše neužitečné“.

4. Vyhovovalo Vám tematické zaměření a obsahová stránka kurzu?

Velmi podobné hodnocení jako u předešlé otázky 3. se objevilo u zde, v otázce 4. Malá výjimka je v počtu negativních „signálů“, zde čtyři.

5. Jak jste byli spokojeni s kvalitou stravování?

Zde se účastníci většinově shodli na stupni „2 – spokojen“. Statisticky významný je v tomto případě stupeň „6 – nehodnotím, neúčastnil jsem se“, z něhož vyplývá, že část účastníků volila stravování mimo

nabízené možnosti – v jídelně domova mládeže a stravování v budově B. Naopak velmi kladně byla hodnocena možnost rychlého občerstvení přímo v průběhu seminářů, káva a zákusky ve vestibulu před učebnami.

6. Jak jste byli spokojeni s kvalitou ubytování?

Ubytování bylo účastníky kurzů hodnoceno většinově stupněm „2 – spokojen až 1 – velmi spokojen“. Malá část účastníků volila ubytování mimo areál Justiční akademie. Jeden jediný hlas zněl „5 – velmi nespokojen“.

7. Jak jste byli spokojeni s kvalitou organizačního zajištění kurzu (dostupnost informací, komunikace s organizátory kurzu ad.)?

Opět slibný signál pro organizátory: organizace byla účastníky vysoce oceňována (většinově stupeň 1 a 2), pouze tři hlasy na stupni 3. Nižší stupeň se neobjevil.

8. Jak obtížný byl pro Vás tento kurz?

Zde v hodnocení statisticky převážil stupeň „3 – průměrně obtížný/snadný“, jednotlivě „2 – snadný“, dokonce ve dvou případech „1 – velmi snadný“. To vypovídá o potěšující skutečnosti, že profesionální kvalita samotných účastníků je vysoká, přestože je vysoká i obtížnost kurzů.

Učinit však závěr, že by měli organizátoři v obtížnosti kurzů „přitvrdit“ naráží jednak na zejména personální limity v možnostech angažovat ještě kvalifikovanější lektory, za druhé proti hovoří i několik jednotlivých hlasů označujících stupeň „4 – obtížný“.

9. Byl pro Vás kurz přínosným a doporučil(a) byste ho Vaším kolegům?

Odpovědi účastníků potvrzují téměř až proslulou oblíbenost letních kurzů „Kroměříž“. Drtivá většina hlasů hovoří pro jednoznačnou přínosnost této akce a její doporučení, jakkoliv se objevily i dva škarohlídské hlasy pro stupeň „4 – spíše nedoporučil“.

Pozitiva i negativa průběhu terminologických kurzů

Organizace odborných kurzů v Kroměříži si od organizátorů žádá vysoké nasazení, zodpovědnost a disciplinovanost. **V roce 2024 leželo největší břemeno na kolegyni Petře Kameníkové, a je třeba říci, že ho zvládla na jedničku! Bravo, Petro!** Drtivá většina účastníků to také v tomto smyslu ocenila.

V jednotkách procent se ale také zcela logicky ozvaly kritické hlasy. I na ně bude přípravným týmem v příštím roce brán zřetel a pozornost bude věnována zlepšení, **byť v mezích možností.**

Některé z připomínek účastníků...

Formát kurzu, organizace a vše okolo je naprosto skvělé. Vždy se do Kroměříže velmi těším. Velké díky organizátorům a přeji hodně energie do budoucna.

Ďakujem za výborne zorganizovaný kurz, výborná voľba tém, kvalitní lektori a tradične nápaditý a dobre zorganizovaný sprievodný program. Veľké ĎAKUJEM!

Setkání s lektory na večírku bylo zážitkem a oživením. Posezení a rozhovor s nimi na závěrečném rautu byl přátelský a poučný. Doufám, že přijedou i příště a dostanou víc prostoru.

Uvítala bych zpomalení tempa výuky – přímo vražedné tempo! Ve výsledku je to kontraproduktivní. Snad není potřeba brát každý den dvě témata - raději bych jedno téma více procvičila, abych si vůbec něco zapamatovala.

Vystoupení paní Bradáčové bylo osvěžující a jistě bychom všichni uvítali, kdyby byla možnost větší diskuse a sdílení zkušeností. Ten potenciál tam byl.

Některé informace a instrukce byly hodně hutné, příště bych zestručnil. Každopádně děkuji za skvělou organizaci.

Organizace kurzu proběhla na jedničku. Velmi oceňuji způsob komunikace, vytvoření zvláštní webové stránky. Za mne skvělé zlepšení oproti minulým ročníkům.

Klobouk dolů, letos byly v programu samé kapacity. Minulý rok byly některé přednášející nepříjemné, neměl jsem z toho dobrý pocit. Zato z letošního kurzu jsem si hodně odvezl. Zase jsem zjistil, že některou terminologií nepoužívám správně. Pozitivně hodnotím i organizaci. Všechny informace jsme měli naservírovány na talíři a závěrečný raut měl úroveň.

Jezdím pravidelně a ráda, na kurzech potkávám zajímavé osobnosti. Letošní skladba byla velmi obohacující a pestrá. To se mi líbilo. Navíc se zlepšila atmosféra. Organizátoři i lektori měli tento rok profesionálnější vystupování. To v minulosti (někdy) chybělo.

Stejně jako minulý rok, i letos jsem se na našich kurzech stravovala v jídelně domova mládeže. I když jedna kolegyně byla se stravováním dost nespokojená, já jsem byla se stravováním – ale i s programem kurzu – spokojená nadmíru. Týden strávený v Kroměříži byl pro mne velkým přínosem.

Účastníci by rovněž ocenili elektronickou formu sborníků zaslanou v předstihu, například uloženou na cloudu, ze kterého by bylo možné si materiály pohodlně stáhnout. Řada respondentů by také uvítala lepší informovanost ohledně registrace a ubytování po příjezdu do Kroměříže a dále včasné a lépe dostupné informace o doprovodných akcích.

Za všechny připomínky organizátoři a vedení KST ČR respondentům děkují. Zpětnou vazbu uchováme a v budoucnu ji využijeme pro zkvalitnění dalších letních kurzů.

Přejete-li si zveřejnit v Soudním tlumočnicku svoji inzerci, napište na kstcr@kstcr.cz

Oborný seminář TRADOS pro začátečníky

KST ČR ve spolupráci s doc. PhDr. Tomášem Svobodou Ph.D., ředitelem Ústavu translatologie FF UK, pořádala dne 30. 11. 2024 osvědčený jednodenní kurz práce s nástrojem CAT – Trados Studio

Seminář začátečníky uvedl do problematiky strojového překladu, počítačem podporovaného překladu, softwaru TRADOS a propojení tohoto CAT nástroje s možnostmi AI (artificial intelligence = umělá inteligence). Tentokrát v novém praktickém formátu webinarů.

Účastníci, kteří si chtějí zatím program pouze vyzkoušet, mohou využít bezplatnou 30denní verzi. Odkaz na stránky dodavatele je uveden na webu Komory: <https://www.trados.com/product/studio/trial/>

Více informací o semináři tamtéž: <https://www.kst-cr.cz/cz/akce/trados-pro-zacatecniky>

Obsahem semináře bylo:

- INTEGROVANÉ PROSTŘEDÍ, zahrnující prostor pro editaci textu, správu projektů, organizaci překladových pamětí, strojový překlad, správu terminologie, spárování dokumentů (alignment), export a import dokumentů pro revizi.
- Překlad souborů ve formátu pro WORD, POWERPOINT, EXCEL, PDF.
- Jak v programu Trados Studio nejlépe využít STROJOVÝ PŘEKLAD? Jaké překladače jsou k dispozici, u jakých typů textů přináší strojový překlad nejlepší výsledky, a kdy je to naopak ztráta času?
- NÁSTROJE KONTROLY KVALITY: okamžité (během překladu – kontrola tagů, čísel, délky segmentu atd.) a následné (např. kontrola pravopisu).
- Jak funguje MULTITERM? Nácvik práce s terminologií (tvorba glosářů, propojení s překladem v editoru, přidávání termínů).
- Spárování stávajících (starších/referenčních) originálů a překladů – modul pro tzv. ALIGNMENT.
- TRADOS STUDIO – TIPY A TRIKY: Jak zrychlit psaní a editaci v prostředí editoru? Časté chyby a jak se jich vyvarovat. Jak revidovat v programu MS Word a nemuset přenášet změny do Tradosu zpět ručně?

Seminář tradičně proběhl k velké spokojenosti účastníků, protože nabídl praktický nácvik pod vedením zkušeného školitele (nikoli pouze obecné informace), neustálou efektivní komunikaci mezi účastníky kurzu a školitelem ve stylu: „Nikdo nezůstane pozadu“, používala se nejnovější verze softwaru, tedy Trados Studio 2024 (pokud disponujete starší verzí, zejména 2022), ovládání programu je srovnatelné, čili nebylo třeba kvůli kurzu upgradovat program.

Redakce ST

Ředitel Ústavu translatologie FF UK doc. PhDr. Tomáš Svoboda, Ph.D. (vlevo) spolu s předsedou představenstva Komory soudních tlumočnicků a soudních překladatelů Mgr. Martinem Mikulášem, Ph.D. podepsali na podzim roku 2024 memorandum o společné spolupráci mezi ÚTRL a KST ČR.

Jedním z průvodních kroků této spolupráce byl i výše v článku zmiňovaný a stále žádaný seminář TRADOS pro soudní tlumočníky a soudní překladatele.

Jeronýmovy dny 2024

JTP – Jednota tlumočnicků a překladatelů, pořádala už 31. ročník festivalu přednášek, prezentací a besed o překladu a tlumočení pro tlumočníky, překladatele a jazykové profesionály

Akce se konala v termínu 18.–19. října 2024, tradičně v sídle JTP na adrese Senovážné náměstí 23, Praha 1.

Program akce, stejně jako v minulých letech, pořádala JTP ve spolupráci s Ústavem translatologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy s organizační a finanční podporou Generálního ředitelství pro překlad (DGT) Evropské komise.

Letošnímu ročníku Jeronýmových dnů opět udělilo záštitu Ministerstvo kultury ČR.

Program byl součástí celoevropského pásma Translating Europe Workshops a podílely se něm kromě JTP také ostatní v Česku působící organizace sdružující překladatele a tlumočníky, tedy i KST ČR.

Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR ve svém sobotním bloku připravila přednášky na téma Novinky v oblasti soudního tlumočení a překladu.

Mgr. Martin Mikuláš, předseda KST ČR: Co nového přináší moderní doba a jak ovlivňuje práci soudních tlumočnicků a soudních překladatelů nejen v České republice?

Mgr. Petra Kameníková, tajemnice výkonného výboru Eulita: Jak je možné neustále zlepšovat soudní a právní tlumočení v kontextu nové doby?

Barbara Rován, prezidentka EULITA, během svého online vystoupení vyjádřila podporu iniciativě KST ČR proti využití technických zařízení namísto lidského tlumočnicka ve správních řízeních a upozornila na úskalí takového použití i na právní dopady tohoto postupu. Připomněla rovněž nutnost respektování evropského práva, které platí i pro Českou republiku.

Mgr. Radomír Čujan, LL.M., ředitel Odboru soudních znalců a tlumočnicků Ministerstva spravedlnosti: Jaký je počet soudních tlumočnicků a soudních překladatelů v ČR jeden rok před koncem přechodného období.

Zástupci Komory M. Mikuláš (vlevo) a P. Kameníková a ředitel Odboru soudních znalců a tlumočnicků MSP R. Čujan představili na Jeronýmových dnech blok odborných přednášek

OMLUVA

Z časových důvodů nebyla realizována prezentace doc. T. Dubědy Jak pracovat s novým francouzsko-českým a česko-francouzským elektronickým slovníkem pro právní překlad?

Tímto se organizátoři panu doc. Tomáši Dubědovi jakož i účastníkům bloku Komory za tuto nepříjemnost upřímně a hluboce omlouvají.

Redakce ST

Neformální setkání členských organizací EULITA

Neformální setkání členských organizací EULITA v říjnu a listopadu 2024 podpořila také iniciativu KST ČR proti uzákonění možnosti použití technického zařízení pro účely tlumočení ve správním řízení v České republice – aneb UMĚLÁ INTELLIGENCE versus LIDSKÁ PRÁVA, DEMOKRACIE A PRÁVNÍ STÁT nejen v prostředí EU

Petra Kameníková

Ve dnech 8. října 2024 a 19. listopadu 2024 uspořádala Evropská asociace právních tlumočnicků a překladatelů (EULITA)¹, jejíž členem je Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky již více než patnáct let, neformální setkání svých členů s cílem prodiskutovat aktuální otázky týkající se používání umělé inteligence a strojových překladatelů za účelem náhrady lidského tlumočnicka v oblastech, kde musejí být dodržována základní lidská práva. Současné snahy o využívání strojového či automatického překladu/tlumočení v oblasti právního a soudního překladu je třeba podchytit včas a zajistit povinnost garance ověření správnosti výstupu v případě takového použití, a to nejen na evropské úrovni. Situace je znepokojivá a natolik závažná, že je nutné zabývat se stále hlouběji otázkami dopadu nadužívání umělé inteligence na lidská práva, otázkami věcné správnosti jejích výstupů, její odpovědnosti za případné chyby a omyly, důvěrnosti a zabezpečení osobních dat umělé inteligenci poskytnutých. Na setkání zazněly zkušenosti zejména z České republiky, Řecka, Velké Británie, ale i ostatních členských států EU.

Je dnes rozvoj umělé inteligence natolik pokročilý, aby bylo možné využít tlumočení její pomocí v soudní, policejní či občanskoprávní praxi? Nástup nových informačních a komunikačních technologií, rychlý rozvoj nástrojů automatického překladu a tlumočení a pokusy o zapojení umělé inteligence i do procesu tlumočení svádí orgány veřejné moci k myšlence použití těchto nástrojů namísto nejen lidských překladatelů ale i tlumočnicků. Je však třeba klást si otázky, zda je uživatelská zkušenost s používáním automatického tlumočení na takové úrovni, aby technické zařízení zajistilo plnohodnotnou komunikaci mezi lidmi nehovořícími stejným jazykem?

Ano, dnes již existují taková zařízení, která dokážou pracovat se vstupem v podobě textu, hlasového rozlišení či fotografie, zařízení učící se na bázi hlubokého učení a neuronových sítí. Ano, dnes již existuje řada mobilních aplikací, komunikačních programů, samostatných zařízení, placených i bezplatných systémů, a to na nejrozličnější úrovni. Do budoucnosti lze zajisté počítat s tím, že se od vývoje nových technologií nebude upouštět. Naopak, digitalizace procesů, inovace a výzvy 21. století směřují k vývoji systému pro automatizovaný a vysoce přesný překlad největších světových jazyků s cílem „zjednodušit“ a „zefektivnit“ komunikaci na mezinárodní úrovni. Existuje však reálně v dnešní době taková technologie, která by zcela nahradila lidského tlumočnicka a dokázala tlumočit v reálném čase? Poradí si technologie se sociolektem a dalšími kulturně-teritoriálními zvláštnostmi jazyka? Je výstup srozumitelný a přirozený? Dokáže taková technologie analyzovat správně sdělení v jazyce zdrojovém a nalézt správný smysl sdělení v jazyce cílovém? Poradí si technologie s přítomností jiných zvuků či hlasů na pozadí zdrojového mluveného projevu? Bylo sestrojeno takové zařízení, které by správně vyhodnotilo situaci a vyprodukovalo výstup koherentní se zdrojovým projevem řečníka?

Otázka právní odpovědnosti zůstává rovněž nevyřešena. Je stroj zodpovědný za svůj vlastní výstup? Z hlediska aktuálně platných právních systémů zcela zajisté není. Stroj není právně odpovědný. Kdo tedy převezme odpovědnost za případnou nedostatečnou kvalitu výstupu? **Další otázkou je důvěrnost osobních dat a kyberbezpečnost.**

¹ Členem Evropské asociace právních tlumočnicků a překladatelů EULITA se mohou stát organizace sdružující soudní a právní tlumočnicka a překladatele zapsané v oficiálním registru soudních překladatelů, akademická pracoviště a individuální soudní či právní tlumočnicka/překladatelé, a to nejen ze členských států Evropské unie, ale také z celého světa. KST ČR patří mezi zakládající členy této asociace již od roku 2009. EULITA organizuje pravidelně jednou za rok valnou hromadu a mezinárodní konferenci na aktuální témata.

V rámci neformálních setkání konaných online v říjnu a listopadu nastínili **aktuální situaci v České republice** členky představenstva KST ČR Petra Kameníková, Ilona Šprcová a Michaela Romanová a předseda představenstva KST ČR Martin Mikuláš. Informovali podrobně o návrhu Ministerstva vnitra ČR začlenit do legislativního textu možnost použití technického zařízení pro účely zajištění tlumočení ve správním řízení vedeném s cizincem neovládajícím český či slovenský jazyk (návrh nového tzv. cizineckého zákona)². Zároveň požádali členské organizace EULITA o podporu iniciativy KST ČR zabránit přijetí předmětného ustanovení. Členské organizace EULITA se jednomyslně shodly, že v současné době není umělá inteligence na takové úrovni, aby bylo možné ohrozit základní lidská práva nezodpovědným rozhodnutím o přijetí daného ustanovení³. Společný postup se právě projednává.

Členské organizace EULITA se dále usnesly, že je žádoucí obrátit se se žádostí o vyjádření stanoviska i na jednotlivé členské státy EU, jelikož ani strojem a umělou inteligencí podporované překlady nejsou prozatím dostatečně přesné. Použití takových zařízení ve správních a soudních řízeních by mohlo vést k porušování lidských práv účastníků těchto řízení.

Řečtí kolegové Spyros Balesias (předseda PEEMPIP⁴) a John O'Shea (PEM⁵) informovali o znepokojivé **situaci v Řecku**, kde se aktuálně Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo pro digitální politiku snaží v rámci reformy soudního systému o vývoj takového IT nástroje, který by automaticky překládal zásadní dokumenty v trestním řízení za účelem urychlení a zefektivnění správy v oblasti justice. Nástroj by měl přinést úsporu nákladů nutných k zajištění překladu těchto dokumentů. Není však zřejmé, jaký přesně nástroj má řecká vláda v úmyslu vyvinout a které dokumenty budou v považovány za „zásadní“ a vhodné k překladu pomocí takového nástroje či zařízení.

V Řecku již od roku 2020 probíhá digitální transformace veřejné správy, kterou uspil nástup

koronavirové pandemie, kdy bylo nutné omezit či zrušit osobní kontakty úředníků s veřejností. V září 2020 byl schválen zákon 4727/2020 o digitální transformaci veřejných služeb a nastartovány projekty zaměřující se na dostupnost digitálních služeb, rozvoj digitálních dovedností, rozvoj digitálního státu, digitalizace veřejných služeb pro podniky, inovační projekty jako nové automatizované výrobní systémy a robotika a digitální inovace využívající umělé inteligence ke zlepšení daňového systému, automatizované digitalizace legislativy, optimalizaci správních procedur apod. Nejvíce dotčené oblasti jsou resorty financí, hospodářství, zahraničí, školství, zdravotnictví, práce a sociálních věcí, vnitra, místní samosprávy, dopravy a infrastruktury a v neposlední řadě též migrace.

O situaci ve Velké Británii informovaly kolegyně Irina Norton (AIT⁶) a Marie-Louise Jackson (APCI⁷). Představily výsledky nedávného šetření Výboru pro veřejné služby Sněmovny lordů (*House of Lords Public Services Committee*) o tlumočnických a překladatelských službách poskytovaných u soudů. Irina Norton také hovořila o dalších nedávných událostech ve Velké Británii a sdílela link na příspěvek umístěný na webové stránce www.gov.uk⁸ informující o první mezinárodní úmluvě o umělé inteligenci, kterou za Velkou Británii podepsal dne 5. září 2024 lord kancléř Shabana Mahmood.

První mezinárodní úmluva o umělé inteligenci a ochraně lidských práv⁹ byla vypracována expertním výborem Rady Evropy pro umělou inteligenci (CAI) a na její tvorbě se podílely nejenom členské státy Rady Evropy, ale také další země jako Argentina, Austrálie, Japonsko, Izrael, Kanada nebo USA, zapojilo se i 70 organizací občanské společnosti, zástupců průmyslu a mezinárodních organizací z oblastí technologií a umělé inteligence. Úmluva byla otevřena dne 5. září 2024 k podpisu všem sjednávajícím státům. Jedná se o první globální a právně závazný instrument pro vývoj, design a aplikaci systémů umělé inteligence, který je pevně založen na standardech

2 Viz také příspěvek Technické zařízení v návrhu zákona, str. 10

3 Předmětné ustanovení naleznete v příspěvku Technické zařízení v návrhu zákona, citace na str. 11–12

4 PEEMPIP (Panhellenic Association of Professional Translators Graduates of the Ionian University) – řecká organizace sdružující profesionální překladatele – absolventy Jónské univerzity, viz <https://peempip.gr/en/>

5 PEM (Panhellenic Association of Translators) – řecká organizace sdružující překladatele, viz <https://pem.gr/?lang=en>

6 AIT (Association of Interpreters and Translators)

7 APCI (Association of Police and Court Interpreters) – britská organizace sdružující soudní a policejní tlumočníky, viz <https://apciinterpreters.org.uk>

8 Zdroj: <https://www.gov.uk/government/news/uk-signs-first-international-treaty-addressing-risks-of-artificial-intelligence>

9 Zdroj: <https://justice.cz/web/msp/rozcestnik/-/clanek/rada-evropy-predstavila-prvni-globalni-umluvu-o-umele-inteligenci-a-lidskych-pravech-kopirovat>

Rady Evropy v oblasti lidských práv, demokracie a právního státu. Jejím podpisem vzniká stranám povinnost implementovat závazky do národních legislativ.

Díky této úmluvě budou lidská práva, demokracie a právní stát chráněny před potenciálními hrozbami, které umělá inteligence představuje. Úmluva rovněž poskytuje záruky proti rizikům souvisejícím se šířením dezinformací či neobjektivních údajů, které by mohly mít dopad na přijímání zásadních rozhodnutí. Úmluva ukládá zemím, aby sledovaly vývoj umělé inteligence a zajistily, že každá technologie založená na umělé inteligenci bude zřízena v souladu s přísnými parametry. Úmluva dále obsahuje ustanovení na ochranu veřejnosti, osobních dat, lidských práv, demokracie a právního státu. Zavazuje jednotlivé země, aby striktně zasáhly proti činnostem, které jsou v rozporu s parametry této úmluvy a aby bojovaly proti takovým nástrojům umělé inteligence, které by představovaly riziko pro veřejné služby a zasahovaly přímo do lidských práv.

Dne 1. srpna 2024 pak vstoupilo v platnost **evropské nařízení o umělé inteligenci – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2025/1689¹⁰ ze dne 13. června 2024**, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci. Účelem tohoto nařízení je zlepšit fungování vnitřního trhu stanovením jednotného právního rámce, zejména pro vývoj, uvádění na trh, uvádění do provozu a používání systémů umělé inteligence („systémy AI“) v EU v souladu s hodnotami Unie, podporovat zavádění

důvěryhodné umělé inteligence zaměřené na člověka a zároveň zajistit vysokou úroveň ochrany zdraví, bezpečnosti a základních práv zakotvených v Listině základních práv Evropské unie, včetně demokracie, právního státu a ochrany životního prostředí. Nařízení v celém svém rozsahu nabude účinnosti od 2. srpna 2026 a postupně zahrne požadavky dle jednotlivých příloh nařízení. **Cílem nařízení je zajistit, aby systémy AI používané v členských státech Evropské unie byly bezpečné, důvěryhodné, transparentní, nediskriminační a aby byly, v souladu s hodnotami a principy EU, používány odpovědným způsobem se zapojením člověka.**

Závěrem si dovoluji citovat slova, která pronesl lord kancléř a ministr spravedlnosti Velké Británie Shabana Mahmood: „*Umělá inteligence má potenciál výrazně zlepšit efektivitu veřejných služeb a urychlit ekonomický růst. Nesmíme však dovolit umělé inteligenci, aby formovala ona nás – formovat musíme my ji.*“¹¹

Odkaz na další zajímavé informace k tématu:¹²

Dopad umělé inteligence na základní lidská práva v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2025/1689 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0267364924000864>

10 Evropské nařízení AI Act zde: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>

11 Volný překlad autorky příspěvku citace v originálním znění: „Artificial Intelligence has the capacity to radically improve the responsiveness and effectiveness of public services, and turbocharge economic growth. However, we must not let AI shape us – we must shape AI. This convention is a major step to ensuring that these new technologies can be harnessed without eroding our oldest values, like human rights and the rule of law.“. Zdroj: <https://www.gov.uk/government/news/uk-signs-first-international-treaty-addressing-risks-of-artificial-intelligence>

12 Uvedený odkaz sdíleli kolegové na neformálním setkání EULITA. Jedná se o příspěvek autora Alessandro Mantelero „The Fundamental Rights Impact Assessment (FRIA) in the AI Act: Roots, legal obligations and key elements for a model template“ zveřejněný v září 2024 v Computer Law and Security Review

Nedlouho před koncem roku 2024 nás navždy opustil Mgr. **Vladimír Novotný**, soudní tlumočník a překladatel z thajštiny. Mgr. Vladimír Novotný byl jediný soudní tlumočník thajského jazyka v České republice a na Slovensku.

Co přinesla XXXI. mimořádná valná hromada Komory

Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky z. s. (KST ČR) uspořádala dne 12. října 2024 mimořádnou valnou hromadu (v prezenční i online formě) která se konala na adrese sídla KST ČR, Senovážné nám. 23, Praha 1, místnost č. 16

Průběh valné hromady byl streamován online prostřednictvím platformy Zoom. Hlasování bylo v souladu se stanovami umožněno pouze členům, kteří se zúčastní valné hromady prezenčně, a také na základě jim udělených plných mocí.

Účelem mimořádné valné hromady bylo jednak schválit nové znění Stanov KST ČR, vzešlé z činnosti pracovní skupiny ke Stanovám, která na něm pracovala během jarních a letních měsíců letošního roku, **dále pak volba nových členů dozorčí rady.**

Kromě projednání těchto dvou konkrétních bodů bylo například nutno nově prodiskutovat a vyjasnit s členskou základnou, jakou funkci a účel valná hromada má a jak je pro dobrý chod Komory důležité stanovit si konstruktivní závěry a ty potom respektovat.

Program nyní konané mimořádné valné hromady byl přizpůsoben účelu transparentnosti a efektivity.

Za „nové“ představenstvo Komory (fungující už od února 2023) byli přítomni: předseda představenstva Martin **Mikuláš**, místopředsedkyně představenstva Ilona **Šprcová**, členové představenstva Petra **Kameníková**, Jana **Klokočková**, Pavlína **Lössl**, Pavel **Mašarák** a Michaela **Romanová** (kooptována v čc 2024).

Za odstoupivší dozorčí radu nebyl přítomen nikdo (pozn. red.: Volbě nové dozorčí rady je věnován text na str. 35).

Ke zdárnému průběhu konání VH výrazně přispěla také sběhllost předsedy představenstva M. Mikuláše a jeho zkušenost v IT problematice. Srozumitelně vysvětlil členům Komory, jak bude fungovat nově zavedený elektronický anonymní hlasovací systém, jehož přednostmi jsou vysoké zabezpečení dat a ochrana před zneužitím (SW např. rozpozná vlastní vygenerovaný hlasovací lístek od hlasovacího lístku systémem nevygenerovaného), zpětná ověřitelnost a rychlost zpracování výsledků. Díky elektronické volbě budou

volby do orgánů KST ČR skutečně „přímé“, bude možné zapojit do rozhodování skutečně všechny účastníky valné hromady – prezenční i připojené online.

Dalším přínosem schváleného návrhu Stanov je omezení počtu po sobě jdoucích mandátů předsedy a místopředsedy představenstva KST ČR, což do budoucna zamezí dlouhodobému předsednictví v orgánech KST ČR.

Dalším pozitivem bylo, že členové Komory také dostali možnost zařadit na program zasedání valné hromady záležitosti, o jejíž projednání požádá alespoň jedna desetina členů. Hlavním záměrem, kromě podpory větší demokratičnosti voleb, je zapojení co největšího počtu členů do činnosti KST ČR a umožnění vyjádření skutečně vlastního názoru každého člena.

Důležitým přínosem nově schválených Stanov je i zavedení kategorie emeritního a přidruženého členství a vyjasnění jejich podmínek.

Jak důležitá je efektivní komunikace představenstva s členskou základnou se ukázalo v diskusi: padla sice celá řada připomínek, vyplývaly však většinou z neznalosti problematiky a byly v podstatě všechny – až na výjimky – členy představenstva zodpovězeny. Šlo vždy o procedurální otázky (způsob hlasování, změna pořadí bodů v programu, změna stanov, účel a počet udělených plných mocí... apod.).

Zbývajících několik otázek bylo předmětem vzájemného vyjasňování názorů a požadavků, jelikož připomínající neformulovala otázky jasně. Představenstvo k věci zaujme stanovisko tak, aby případné otázky byly beze zbytku vyřešeny.

Každopádně valná hromada celkově měla věcný a konstruktivní průběh.

Shrnutí usnesení mimořádné valné hromady

Usnesení XXXI. mimořádné valné hromady Komory soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR, z.s., konané dne 12. 10. 2024 v sídle KST ČR na adrese Senovážné náměstí 23, Praha 1:

- Mimořádná valná hromada zvolila členy dozorčí rady na funkční období 2023–2024.**
- Mimořádná valná hromada schválila Stanovy KST ČR ve znění zpracovaném a předloženém pracovní skupinou.**

Výsledek mimořádné valné hromady umožňuje vyvodit závěr, že současné vedení Komory je progresivní, má pro svou koncepci podporu členů a může se vykázat výsledky, které opírá o každodenní odpovědnou práci, jasnou koncepci a poctivý přístup k úloze, do které bylo členskou základnou zvoleno.

Další valná hromada Komory, která bude i volební, se bude konat 22. března 2025.

Redakce ST

Doplňovací volby do dozorčí rady KST ČR na volební období 2023–2024

Nutnost doplňovacích voleb do dozorčí rady Komory byla vyvolána skutečností, že členky dosavadní dozorčí rady krátce před konáním valné hromady rezignovaly. Jako důvod uvedly rodinné důvody

Volby nové dozorčí rady proběhly v souladu s pravidly hlasování a podle volebního řádu KST ČR.

Do doplňovacích voleb do dozorčí rady kandidovali čtyři členové. Kandidátní listiny všech čtyř kandidátů byly zveřejněny ve členské sekci na webu KST ČR, prezenční účastníci je rovněž obdrželi v listinné podobě v den konání mimořádné valné hromady. Jednotliví kandidáti do dozorčí rady využili příležitosti se krátce představit.

Ve 12.30 hod. byly vyhlášeny výsledky doplňujících voleb do dozorčí rady KST ČR. Nově zvolenými členy dozorčí rady byli:

Veronika Losmanová – předsedkyně dozorčí rady

Soudní tlumočnice a soudní překladatelka pro jazyk německý. Vystudovala germanistiku a kulturní management v Drážďanech a současně bohemistiku, germanistiku a psychologii na MU Brno, ohlíží se za téměř 25 lety praxe a rovněž členství v KST ČR. Žila 15 let v Německu, kde pracovala, překládala a tlumočila pro Česká centra v době po podpisu Česko-německé deklarace. Věnuje se aktivitám a projektovému managementu při mezinárodních konferencích nebo v diplomacii. V centru jejího zájmu ovšem stojí veškeré dění v oblasti vývoje Česko-německých vztahů. Ve své dlouholeté praxi nasbírala mnoho cenných kontaktů, zkušeností a dovedností, které se rozhodla aktivně nabídnout Komoře soudních tlumočnicků a překladatelů. Chce animovat zejména mladší kolegyně a kolegy k aktivní spolupráci směrem

Veronika Losmanová

Kateřina Severová

Jan Koválik

Helena Nováková

k rozvíjení adaptability členů KST ČR s ohledem na nové výzvy v nové době.

Kateřina Severová

Pracovní jazyk: francouzský, český. Soudním tlumočnickem a členem KST ČR od roku 2014.

Jan Koválik

Konferenční tlumočnick s jazyky angličtina, ruština a čeština, více než 9 let praxe. Soudní tlumočnick a soudní překladatel pro jazyk anglický a český, 2 roky praxe. Mgr. titul z Ústavu translatologie, obory tlumočnictví čeština – angličtina a čeština – ruština, Bc. titul na VŠB TUO, obor finance, kurz EMCI pro přípravu tlumočnicků

pro instituce EU. Oblíbená témata: ekonomická, právní témata, stavebnictví a automotive.

Náhradníkem do dozorčí rady je:

Helena Nováková

Pracovní jazyk a český. Specializuje se na odborné i komerční překlady (IT, obchod, právo, lékařství a vybrané průmyslové oblasti). Soudním tlumočnickem je od roku 2013, členem KST ČR od roku 2016, dále je členem Jednoty tlumočnicků a překladatelů. Ve volném čase se věnuje nejen zpěvu v pražském Hlaholu, ale i řadě dalších volnočasových aktivit, a v neposlední řadě také rodině.

Učebnice právnické francouzštiny pro studium právního názvosloví je zároveň úvodem do francouzského práva

Leona Černá: Le Français juridique, 2. vydání

Veronika Jodlová

Učebnice ve čtrnácti lekcích seznamuje s právními odvětvími, prameny práva, francouzským ústavním právem a soudnictvím a trestním procesem. Každá lekce je rozdělena do tří částí. První část je věnována francouzskému právu, druhá pochopení textu prostřednictvím autentických právních pramenů a třetí přehledné gramatické v kostce.

Všechny lekce obsahují klíčová slova a cvičení gramatického i lexikálního rázu. Poslední lekce je věnována hraní a opakování slovní zásoby. Učebnici uzavírá klíč ke cvičením a francouzsko-český slovník právní terminologie, jejíž zvládnutí je základním předpokladem komunikace v právním jazyce.

Leona Černá, vyučující a vědecká pracovnice na Katedře jazyků Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, publikovala v roce 2021 druhé vydání¹ knihy *Le Français juridique*, a to dvanáct let po jejím prvním vydání.

Jedná se o učebnici právní francouzštiny zaměřenou především na francouzský právní systém a jeho

Leona Černá:
Le Français juridique
2. vydání. Praha: Leges, 2021,
ISBN: 978-80-7502-466-4

terminologii. Je určena českým studentům se znalostí francouzského jazyka, která by podle autorky měla odpovídat úrovni maturitní zkoušky.

Kniha je rozdělena do čtrnácti kapitol (autorka je nazývá „Titres“), které se podrobně zabývají následujícími tématy: vybraná právní odvětví, prameny

¹ Leona Černá je spoluautorkou prvního vydání, které publikovaly s Blankou Kulhajovou v roce 2009.

objektivního práva, francouzský institucionální rámec (parlament, legislativní proces, prezident, vláda a územní správní celky), organizace soudnictví ve Francii a jeho rozdělení na systém občanskoprávních a trestních soudů a systém správních soudů, osoby podílející se na výkonu justice a trestní řízení. Každá kapitola, s výjimkou poslední (viz níže), je uvedena seznamem klíčových francouzských právních termínů nazývané „mots clés“, za kterým následují tři části – **A nazývaná „Français juridique“**, **B nazývaná „Application“**, **C nazývaná „Grammaire“**. Obsahem závěrečné kapitoly XIV je několik cvičení, jakými jsou např. křížovky nebo osmisměrky, sloužících k procvičení francouzské právní terminologie zábavnou formou.

Z lexikografického hlediska jsou francouzské právní termíny, které jsou umístěny na začátku kapitol I až XIII, až na několik výjimek řazeny abecedně, přičemž k substantivům je připojena zkratka označující jejich rod nebo číslo. Některé termíny autorka sdružuje (např. za hlavním heslem *droit* následuje podheslo *droit administratif*, s. 9). Francouzské právní termíny jsou zde uváděny bez jejich českého ekvivalentu.

Část A je v kapitolách I až XIII věnována výkladu vybraných aspektů francouzského právního systému. Vedle teorie tato část nabízí také cvičení, která se k ní tematicky a lexikálně pojí (včetně překladových cvičení z francouzštiny do češtiny).

Část B v kapitolách I až XIII obsahuje seznam dalších francouzských právních termínů také nazývaných „mots clés“, které jsou méně početné než termíny umístěné na začátku každé kapitoly. Tyto právní termíny jsou rovněž doplněny zkratkou, která označuje rod nebo číslo substantiv. V této části autorka pracuje s francouzskými právními předpisy (např. s Ústavou), dalšími právními texty a shrnutími některých známých případů (např. rozsudek ve věci Blanco). Texty jsou vybrány se zřetelem k tématu každé kapitoly, s výjimkou šesté kapitoly, jejímž tématem je prezident a vláda, ale v části B je představen případ Patricka Dilse. Podle našeho názoru by bylo vhodnější tento případ týkající se justičního omylu zařadit do jedné z kapitol o francouzské justici. Tato část je zaměřena i na obohacení slovní zásoby a její nedílnou součástí jsou rovněž praktická cvičení.

Část C v kapitolách I až XIII přináší poměrně stručný přehled vybraných prvků francouzské gramatiky. Autorka zde vysvětluje lingvistické jevy za pomoci přehledných tabulek a příkladů a nechybí ani cvičení k ověření gramatických znalostí.

Učebnice nabízí řešení ke cvičením, která jsou v částech A, B a C (s výjimkou cvičení týkajících se překladu a otevřených otázek). Tato řešení nalezneme v klíči následujícím za poslední kapitolou. Ke konci této učebnice se nachází francouzsko-český slovníček, který obsahuje francouzské právní termíny uvedené na začátku každé kapitoly a každé části B s jejich českými překlady. Avšak nepodařilo se nám zde najít český ekvivalent pro některé termíny, například: *droit communautaire*, *greffier*, *répertoire de jurisprudence*. Naopak tento francouzsko-český slovníček je obohacený o další dosud neuvedené termíny (např. *amender*, s. 209), ale také o další slova z běžného jazyka (např. *placard*, s. 218).

Až na vzácné výjimky jsou hesla ve francouzštině řazena abecedně a substantiva jsou, jak je zvykem, uvedena se zkratkou označující jejich rod nebo číslo. Autorka i zde sdružuje některé termíny, jak to činí na začátku kapitol I až XIII. Pokud má nějaký francouzský termín více významů, jsou rozlišeny pomocí řadových číslovek (např. *scellé m.* – 1. (úřední) pečet, 2. zapečetění, s. 220). Učebnici uzavírá bibliografie.

Tato kniha je pro české studenty a stejně tak pro jejich učitele, kteří se zajímají o francouzský právní jazyk, výjimečná, neboť takovýchto publikací² v českém prostředí není mnoho. Zároveň reaguje na nezbytnost aktualizovat informace a terminologii v oblasti práva. Kromě cvičení, která slouží k zdokonalení znalostí francouzské právní terminologie, tato učebnice obsahuje také cvičení, která jsou určena k osvětlení znalostí francouzské gramatiky. Oceňujeme rovněž důkladné objasnění některých francouzských právních termínů s podobným významem (např. *légal* vs. *licite*, s. 28), které autorka nazývá „mots pièges“. Významnou výhodou této publikace je skutečnost, že se snadno používá a lze ji studovat ve třídě stejně jako individuálně doma, a to zejména díky klíčům k většině praktických cvičení.

Na druhou stranu máme ke knížce několik připomínek. Kniha obsahuje místy překlepy, které se bohužel nacházejí i v klíči ke cvičením. Závažnější ovšem je, že

² Samozřejmě zde nemůžeme nezmínit dvousvazkovou učebnici právní francouzštiny *Úvod do právnické francouzštiny 1, 2* (Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum 2019), kterou publikovala Jana Tomaščinová.

jsme našli několik nepřesností na úrovni terminologické. Autorka například překládá francouzské termíny *personnalité morale*, *personnalité physique* českými termíny *právnícká osoba*, *fyzická osoba* (s. 218). Je zřejmé, že v právním jazyce termín *personnalité* odkazuje ke způsobilosti subjektu mít práva a povinnosti, zatímco termín *personne* označuje samotnou osobu. Z tohoto důvodu by se pro pojmenování těchto dvou subjektů práva měly užívat osvědčené termíny *personne morale*, *personne physique* a mělo by se vyhnout použití lomítka, které může naznačovat volbu mezi dvěma termíny, jejichž význam není v tomto případě stejný (*personne/personnalité*, s. 218).

Další připomínku máme například k následující větě: *Le principe de la séparation des pouvoirs constitue le fondement du système judiciaire français : ...* (s. 79). Podle našeho názoru autorka měla použít termín *système juridique* namísto termínu *système judiciaire*, který se vztahuje pouze k soudní moci.

Na závěr zdůrazníme hlavní rozdíly mezi prvním a druhým vydáním recenzované knihy. Druhé vydání

je rozsáhlejší, obsahuje 14 kapitol, zatímco první vydání obsahuje jen 12 kapitol. Zároveň v druhém vydání nalezneme přehledný obsah, který nám v prvním vydání chyběl. Části B jsou úplně odlišné, neboť v prvním vydání je část B ve všech dvanácti kapitolách zaměřena na četbu a porozumění fiktivním textům, jejichž ústřední postavou je komisař Truffier, zatímco úryvky ve druhém vydání jsou odbornější. Někteří uživatelé by mohli litovat, že tato zábavná část nebyla do nového vydání převzata, nicméně neznamená to, že například vyučující nemohou použít tyto dobrodružné příběhy z prvního vydání ke zpestření výuky.

Vydání knihy *Le Français juridique* 2e édition (2021) i přes několik výše zmíněných nedostatků velmi vítáme, protože je cennou pomůckou při studiu a výuce francouzského právního jazyka.

V úplnosti a ve francouzském jazyce vyšla tato recenze v časopise *Écho des études romanes* 2022, 18(1), s. 137–139.

Rozhovor s prof. Ivanou Čeňkovou – nejen o udělení prestižní translatologické ceny Prix Danica Seleskovitch

Vážená paní profesorko, dovoluji, abychom vám ještě jednou jménem Komory soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky srdečně pogratulovali k udělení prestižní translatologické ceny Prix Danica Seleskovitch¹ (pozn. red.: O udělení uvedené významné ceny a o její stručné historii informoval bulletin ST v minulém čísle, ST 1/2024, s. 28).

Děkujeme, že jste při této významné příležitosti souhlasila s rozhovorem pro bulletin Soudní tlumočnick. Rádi bychom vám v tomto kontextu položili několik otázek.

Zda a jak formovalo vaše rodinné prostředí vaši budoucí profesní kariéru?

Měla jsem obrovské štěstí, že jsem vyrůstala v rodině, kde aktivní znalost cizích jazyků byla na vysoké úrovni a že jsme měli řadu přátel mezi cizinci žijícími a studujícími v tehdejší Československu, ale i v zahraničí. Díky tomu jsem se zcela přirozeně začala i já brzy učit cizí jazyky. Je jasné, že v době mého dětství a mládí to byla především ruština a pak, s ohledem na preference mých rodičů a okruh známých a přátel, se přidala i francouzština. Chodila jsem do Základní školy s rozšířenou výukou jazyků v Ostrovní ulici v Praze 1. Poté jsem pokračovala v intenzivním

¹ **Prix Danica Seleskovitch** - jediná mezinárodně uznávaná cena v oboru tlumočnictví. Uděluje se za zásluhy v šíření povědomí o tlumočnické profesi, za dlouholetou přípravu budoucích tlumočnicků a výzkumnou práci v oboru translatologie. V případě prof. I. Čeňkové jde o vůbec první udělení této ceny laureátovi ze střední Evropy. Tato cena pro obor tlumočnictví je udělována obvykle každé dva roky, a to na základě doporučení osmičlenné poroty Asociace Danice Seleskovitch. Cena je udělována profesionálnímu konferenčnímu tlumočnickovi nebo překladateli jako uznání za jeho vynikající služby tlumočnické profesi nebo jeho původní výzkum v oblasti translatologie.

Dne 27. dubna 2024 převzala prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc. z Ústavu translatologie FF UK cenu Prix Danica Seleskovitch. Toto významné ocenění převzala prof. I. Čeňková v Paříži, na přední vysoké škole tlumočnicků a překladatelů ESIT (Ecole supérieure d'interprètes et de traducteurs), členěnou pod univerzitou Sorbonne Nouvelle. Ivana Čeňková převzala cenu z rukou paní Clare Donovan (vlevo), prezidentky Asociace Danici Seleskovitch

studiu obou jazyků na Gymnáziu Jana Nerudy v Heliichově ulici na Malé Straně, kde jsem v roce 1973 úspěšně odmaturovala, podala si přihlášku na obor překladatelství a tlumočnictví na tehdejší Univerzitu 17. listopadu, byla jsem přijata a tím byl můj „osud pečetěn“.

Studium oboru překladatelství a tlumočnictví, později translatologie, ale i samotná profese konferenční tlumočnice, pro vás byly už od mládí jasná volba?

Myslím, že ano. Když o tom tak přemýšlím, vlastně už na základní škole jsem měla možnost „tlumočit“ řediteli naší ZŠ. Do školy k nám přijela na návštěvu manželka tehdejšího kambodžského krále Norodoma Sihanuka, protože její syn Norodom Sihamoni zde v té době také studoval.

Ředitel nemluvil francouzsky a já byla učitelí francouzštiny vybrána, abych během přijetí tlumočila. Tehdy jsem si ani neuvědomovala, jak významná návštěva to pro školu je, protože Norodom byl prostě náš spolužák a my s ním pochopitelně komunikovali česky.

Další příležitost „tlumočení“ se mi naskytla v létě 1968, v období Pražského jara, kdy se dětem zaměstnanců Univerzity Karlovy, kde moje matka učila na Filozofické fakultě češtinu pro cizince, nabízela možnost vyjet na tři týdny do Francie. Nejdřív jsme

jeli do Paříže a pak na jih Francie, téměř na Azurové pobřeží, do městečka Vallauris, proslaveného hrnčířstvím, keramikou a také několikaletým pobytem Pabla Picassa...

Tady jsme v prázdninovém táboře strávili společně s francouzskými dětmi nádhernou část léta. Vyráběli jsme keramiku a šperky, jezdili na výlety, hráli hry a koupali se ve Středozemním moři. Většina českých dětí francouzsky neuměla, a tak jsem jim pomáhala s komunikací a konverzací. Po návratu do Prahy k nám na oplátku zanedlouho přijela skupina francouzských dětí, s nimiž jsem také několik dní byla a pomáhala s procházkami po Praze a okolí. Byla mezi nimi i dívka Françoise, se kterou jsme se spřátelily, psaly jsme si, při mých pozdějších návštěvách Paříže se pravidelně vídaly. Mezitím jsme se obě vdaly, založily rodinu, ale přátelství nám vydrželo až dodnes. Nedávno Françoise přijela do Prahy i s manželem, který zde předtím nikdy nebyl, a opět jsme se tak po delší době všichni sešli.

Pobyt francouzských dětí tenkrát pokračoval ještě na Slovensku, kde ho ale organizátoři narychlo ukončili a přes Rakousko se všichni ve spěchu vraceli domů do Francie. Asi tušíte proč... Bylo to 21. srpna 1968.

Třetí takovou neformální možnost tlumočení jsem měla během studia na gymnáziu Jana Nerudy.

Tlumočení při setkání Borise Jelcina s Václavem Havlem, srpen 1993 (foto Jiří Jirů, archiv, knihovna V. Havla)

Již jako profesionální konferenční tlumočnice po absolvování studia tlumočnictví a překladatelství, které bylo po zrušení Univerzity 17. listopadu v roce 1974 přesunuto na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy na nově vytvořenou Katedru překladatelství a tlumočnictví, po odborné povinné tlumočnické praxi i zahraničních studijních pobytech (Moskva, Paříž), jsem pak byla očitým svědkem mnoha významných událostí a politických, společenských i ekonomických změn, jichž jsem se jako tlumočnice aktivně účastnila.

Bylo to například tlumočení pro Václava Havla, dlouhá léta práce pro Evropské instituce, pro Mezinárodní filmový festival v Karlových Varech (1980–2003) či tlumočení pro státní správu, ministerstva, Poslaneckou sněmovnu nebo různé podnikatelské mise a delegace.

Proč jste se rozhodla věnovat i výuce tlumočení, a ne být pouze profesionální tlumočnicí?

V akademickém roce 1981/1982 jsem se na Katedru překladatelství a tlumočnictví vrátila. Nastoupila jsem do doktorského studia (tehdejší titul, který jste po absolvování tohoto postgraduálního studia mohli získat, nesl název CSc. – kandidát věd) se zaměřením na současný ruský jazyk se specializací tlumočení. Po složení všech zkoušek a úspěšné obhajobě kandidátské práce jsem pak od akademického roku 1985/1986 začala jako odborná asistentka na katedře učit. Dlouze jsem totiž přemýšlela, co chci ve svém životě dělat a dospěla jsem k názoru, že chci nejen být profesionální konferenční tlumočnicí, ale že bych ráda také na toto krásné, zajímavé, odpovědné a náročné povolání i na případný výzkum v nově se formující a postupně se prosazující teorii tlumočení připravovala i další generace tlumočnicků.

Díky působení v Ústavu translatologie jsem měla a stále mám možnost se zapojovat do řady mezinárodních projektů a grantů – zde uvádím především modul/kurz EMCI (European Masters in Conference Interpreting), který realizujeme pravidelně již od roku 1999/2000, naše členství v EMCI Konsorciu (není tomu tak dávno, co jsme si připomínali 20. výročí oficiálního podpisu zakládacích listin tohoto Konsorcia: viz například prezentace na youtube (<https://www.youtube.com/watch?v=ODPaSDS937s>), projekt ORCIT, a protože je tento rozhovor připravován pro bulletin Soudní tlumočnick, musím také zmínit projekt ImPLI (Improving Police and Legal Interpreting: <https://utrl.ff.cuni.cz/cs/veda-a-vyzkum/projekty/impli/>), na kterém s námi a dalšími evropskými univerzitami úzce spolupracovala právě Komora soudních tlumočnicků.

Měla jsem možnost navštívit i celou řadu univerzit, kde mají rovněž vypsán studijní obor tlumočnictví, a to nejen v Evropě, ale i třeba v středoasijském Kazachstánu v Almaty. A baví mě to stále a motivuje již skoro 40 let. To by však bylo na další dlouhé povídání.

Je něco, čemu jste se ve svém volném čase významněji věnovala či věnujete? Máte nějakou významnou zálibu, koníčka... oblíbený hudební styl, sport... apod.?

Od mládí mne bavilo sjezdové lyžování a docela brzy jsem začala jezdit s lyžařským oddílem pravidelně každou zimu na hory, postupně jsem si udělala i cvičitelský kurz a podařilo se mi nakonec získat osvědčení cvičitele lyžování 2. třídy. Řadu let jsem potom jako cvičitelka jezdila s dětmi a mládeží na výcvikové kurzy, a to i když už jsem byla vdaná a měla rodinu.

V této souvislosti budu celý život vzpomínat na lyžařskou výpravu do Francie, v březnu roku 1973. Byla

Ivana Čeňková při přednášce na Univerzitě v Almaty, Kazachstán 2014

... v Lucemburské zahradě v Paříži, Francie 2022

jsem v posledním ročníku na gymnáziu, těsně před maturitou. Vedoucí našeho lyžařského oddílu měl kontakty a přátele mezi lyžařskými cvičiteli ve Francii a nějakým zázrakem se mu podařilo dohodnout a získat pro nás, členy oddílu výjezdní doložku a vízum i nějaké peníze. Odjeli jsme vypůjčeným autobusem na týden lyžovat do francouzských Alp do střediska Les Arcs. Bydleli jsme v chatě místních cvičitelů a opět se mi tak naskytla možnost zde pomáhat ostatním účastníkům v komunikaci. Byl to nezapomenutelný zážitek! Nikdo z nás v Alpách na lyžích do té doby nebyl – a tady nás vítalo jarní vysokohorské slunce, neskutečně dlouhé upravené sjezdovky, nám dosud neznámé rychlé vleky, sedačkové lanovky či kabinky... Prostě sen.

O mnoho let později, po roce 1990, jsem i se synem po řadu let jezdila do francouzských Alp pravidelně lyžovat každou zimu a poznali jsme tak většinou francouzských lyžařských středisek. Ještě později jsme Francii vyměnili za bližší Itálii, kde se nám také moc líbilo. Zatím naposledy jsem tam lyžovala letos v březnu...

Ptáte se na mé další koníčky či záliby? Času je stále méně a léta ubíhají, kdysi jsem jezdila i na vodních lyžích, a to i na moři, ale teď už dám přednost klidnému plavání. Mám ráda výtvarné umění, takže sleduji, kde jsou jaké zajímavé výstavy. Na koncerty vážné hudby se snažím rovněž občas zavítat, totéž platí i pro divadlo. A protože ráda cestuji, vždy si zjišťuji, jaká výstava právě probíhá v tom či onom městě. Paříž je moje největší láska, daří se mi tam vyjet tak jednou za rok až dva, mám ji prochozenou a vždy se vyfotím na Pont des Arts či v Lucemburské zahradě. A navštívím právě probíhající výstavy – především v Musée d'Orsay nebo v Grand Palais. Pochopitelně

chci také vidět všechny své pařížské přátele a kamarády. Když tlumočím v zahraničí, také se vždy snažím zajít do kina na nejnovější filmy, jelikož doma v Praze na to nemám čas.

Mezi největšího „žrouta“ volného času patří obrovská zahrada u naší chalupy, pravidelné sekání trávy od května do září je další moje „odpočinková“ práce. Krásně si vyčistím hlavu, nachodím kilometry, posílím svaly a můžu při tom poslouchat své oblíbené zpěváky, zejména jsou to J. Brel, J. Ferrat, G. Moustaki, M. Le Forestier, Ch. Aznavour, L. Cohen, V. Vysockij nebo B. Okudžava či Hana Hegerová, Olympic nebo J. Nohavica. Jak vidíte, jsem tak trochu staromódní.

Kolik studentů na FF UK „prošlo Vašima rukama“? Vzpomenete si na někoho ze svých studentů, kteří vešli – čímkoliv, pozitivně – ve známost?

Vidíte, nikdy mne nenapadlo spočítat, kolik studentů u nás na Katedře překladatelství a tlumočnictví FF UK, a posléze ÚTRL „prošlo mýma rukama“. Takže jsem to teď zkusila odhadnout. Kdybych vzala všechny studenty, kteří chodili na mé přednášky Základy teorie tlumočení ve 3. ročníku, počínaje rokem 1990, kdy jsem tento předmět převzala, do letošního akademického roku by to mohlo být tak kolem 1750 studentů. Kdybych počítala pouze výuku simultánního tlumočení (francouzština a ruština) ve 4. a 5. ročníku, respektive v 1. a 2. ročníku navazujícího magisterského studia, tak by to odhadem – při průměrném počtu studentů – mohlo představovat kolem 350 studentů. A když bych přidala ještě studenty z EMCI postgraduálních kurzů (tj. od roku 1999 do roku 2015), přibylo by nejméně dalších 90 úspěšných absolventů.

A mám obrovskou radost z toho, že 99% stálých tlumočnicků v české kabině, kteří pracují v evropských

institucích, jsou naši absolventi a mezi českými akreditovanými free-lance tlumočníky je našich absolventů asi 94%. Další naši absolventi pracují jako konferenční tlumočníci na domácím trhu, jako novináři, v rozhlasu, v televizi, v nadnárodních společnostech, na ministerstvech, mají své vlastní firmy, ale působí i jako zástupci České republiky v NATO či ve vedoucích funkcích v EU. A těší mne, že mnozí také učí u nás na Ústavu translatologie FF UK.

Jste první tlumočnické ze střední Evropy, která Prix Danica Seleskovitch obdržela. Bylo pro Vás udělení ceny naprostým překvapením, nebo jste měla již v minulosti nějaké signály? Přibližte nám – jde-li to tak nazvat – „hodnotu“ této ceny pro tlumočníky? Jde o pomyslného Oscara?

Prix Danica Seleskovitch je cena udělována za šíření povědomí o tlumočnické profesi, za přípravu budoucích tlumočnicků a za výzkumnou práci v oboru translatologie. Ano, do určité míry je možné tuto cenu vnímat jako jistého Oscara v oboru tlumočnictví a translatologie a je to pro mne i pro náš Ústav velká čest.

Na tuto cenu vás musí nominovat někdo z komunity tlumočnicků či badatelů v oblasti tlumočení a musí vaši nominaci doložit řadou materiálů, jež mají stvrdit, že si nominaci zasloužíte. Nominací proces probíhá asi 8 měsíců předtím, než v lednu dojde k samotnému hlasování o kandidátech a poté na jaře je cena předávána.

Byla jsem proto již někdy na jaře 2023 oslovena profesorem Danielem Gilem, mezinárodně uznávanou autoritou v oboru teorie tlumočení a věřím, že všichni, kdo náš obor studovali, znají jeho publikace a jeho model úsilí. Měla jsem mu dodat životopis, seznam své publikační činnosti a dalších výzkumných aktivit, přednášek a konferencí, projektů a grantů, soupis tlumočnické kariéry, členství v profesních organizacích atd. Snažila jsem se mu vysvětlit, že jistě jsou vhodnější kandidáti, ale on trval na svém, tak jsem mu požadované dokumenty poslala. Věděla jsem tedy, že budu jednou z nominovaných na tuto cenu.

Následně je potřeba, aby vaši nominaci podpořily další osobnosti. Kdo vás všechno podpoří se často ani nedozvíte, posílají své podpůrné hlasy přímo členům výboru této Asociace. Vím, že mne také spolunominoval Patrick Twidle, který byl dlouhá léta vedoucím tlumočnické v Tlumočnickém oddělení Evropského parlamentu a měl mimo jiné na starosti spolupráci s univerzitami a s tlumočníky z nově přistupujících států. Vím také, že mne podpořili

Tlumočnická učebna 310 s šesti kabinami pro simultánní tlumočení, v hlavní budově FF UK na náměstí Jana Palacha 2 – slavnostně otevřena koncem listopadu 2019

koordinátoři tlumočnických studijních programů z 15 partnerských univerzit z našeho EMCI Konsorcia. Pak probíhalo tajné hlasování členů výboru Asociace Danica Seleskovitch.

A následně jsem byla předsedkyní Asociace, kolegyně Clare Donovan informována o jednomyslném rozhodnutí výboru, že cenu Danica Seleskovitch pro rok 2023 získávám právě já. Byla jsem opravdu upřímně překvapená i dojatá.

Pak už se jenom hledalo vhodné datum a připravovala jsem svou přednášku a pobyt v Paříži. Mohla jsem na tu slávu pozvat i své přátele a kamarády z Paříže. Měla jsem obrovskou radost z toho, kolik kolegů a známých osobností se na předávání ceny dostavilo a blahopřálo mi. Věřím, že je to i díky renomé našeho Ústavu translatologie a jeho pozitivnímu působení v evropském translatologickém kontextu, jakož i díky našim absolventům a tlumočnickům, kteří mají v Evropě výbornou pověst.

Jaký je váš názor na roli AI v oboru tlumočení do budoucna?

Umělá inteligence zcela jistě bude hrát v přípravě budoucích tlumočnicků značnou roli a je potřeba umět schopností AI využít právě v náš prospěch. Již dnes studenti tlumočnictví využívají nástroje AI (zejména Chat GPT) k přípravě na výuku konsekutivního a simultánního tlumočení – při vyhledávání širšího tematického kontextu při přípravě na konkrétní téma, při přípravě slovní zásoby v jazyce výchozím i cílovém, při přípravě různých projevů pro spolužáky na zadané téma atd. Studenti jsou dostatečně rozumní, vědí, že si musí informace od AI několikrát ověřovat a nejlépe pracovat i s paralelními zdroji. Pokud jde o samotné profesionální konferenční

Tlumočnická učebna 104 s šesti kabinami pro simultánní tlumočení, v budově Ústavu translatologie FF UK v Hybernské 3 (rok 2011)

tlumočení, tak zde již probíhá řada testů a projektů, díky nimž by se lidský tlumočník s pomocí AI stal tzv. „augmented interpreter“, tedy silnějším a schopnějším tlumočníkem – AI může v kabině při simultánním tlumočení rychle vyhledat potřebné zdroje a dokumenty a zobrazovat je tlumočnickovi v reálném čase na displeji, psát čísla, jména, názvy, odborné termíny, odkazy, citace, připravovat glosáře, atd...

Nemám však zatím příliš velké obavy, že by nás, lidské tlumočnické, v blízké budoucnosti nahradila, určitě ne na náročných konferencích či neveřejných jednáních a zasedáních. Dovedu si však představit, že například v zónách konfliktů či nepřístupném terénu nebo nebezpečných situacích by mohla AI lidského tlumočnicka v první fázi zásahu nahradit.

Všechny tyto technologie však také něco stojí, a tak zatím netuším, kde bychom na jejich využití či předplatné při výuce tlumočení mohli získat nezbytné finance.

Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR dlouhodobě spolupracuje s Ústavem translatologie FFUK a velmi si této spolupráce s akademickým pracovištěm váží. Letos bylo podepsáno memorandum o spolupráci mezi těmito dvěma subjekty. Můžete s námi sdílet váš pohled na tuto spolupráci?

Ústav translatologie již od samotného vzniku Komory úzce spolupracuje s KST ČR a tato spolupráce je vzájemná: vaši zástupci jsou pravidelně zváni mezi naše studenty, aby je informovali o činnosti Komory a o specifikách soudního tlumočení či překladu. Někteří studenti v rámci odborné tlumočnické praxe také tlumočili na mezinárodních akcích, které KST ČR pořádala, naši vyučující odborného překladu působí na letních kurzech v Kroměříži a některé své semináře,

zaměřené na odborný překlad, rovněž využívají k probírání specifických témat z oblasti soudního překladu. Vyučující tlumočení organizovali řadu tlumočnických seminářů a kratších praktických kurzů tlumočení pro členy Komory a rovněž jsme se společně zapojovali do mezinárodních projektů – do již výše zmíněného projektu ImPLI či v rámci organizace EULITA.

Kolegové a kolegyně z KST ČR byli i konzultanty a oponenty několika diplomových prací našich studentů, kteří se zabývali problematikou soudního tlumočení u nás a situací v oblasti soudního tlumočení obecně či naopak velmi úzce cíleně, jako například tlumočení u soudu dětem či tlumočení pro osoby, jež byly nuceny hovořit svým nemateřským jazykem, který neovládaly na dostatečné úrovni, avšak nebylo možné sehnat tlumočnicka, který by ovládal jejich mateřštinu, protože se jednalo o málo rozšířený jazyk atd.

Myslíte, že pro studium jazyků obecně a konkrétně pro tlumočení je opravdu nutné tzv. „mít vlohy“, nebo je nutná především ochota tvrdě pracovat, studovat?

Odpovím vám z pozice aktivní tlumočnice a vyučující praktických tlumočnických předmětů. V počátcích profesionálního konferenčního tlumočení, které se datují do roku 1919, kdy se poprvé profesionálně konsekutivně tlumočilo mezi angličtinou a francouzštinou na zasedáních mírové konferenci v Saint Germain u Paříže, se tvrdilo, že „Interpreters are born not made“.

Tento názor převládal ještě po celé meziválečné období. Jakmile však začaly vznikat první tlumočnické obory na univerzitách (například již v roce 1941 na Ženevské univerzitě) a tlumočnické dovednosti se začaly vyučovat a trénovat, toto tvrzení se změnilo a nyní zní „Interpreters are made not born“.

Jinými slovy, ano, jistě je třeba mít určité dovednosti, vlohy a předpoklady pro tuto profesi, jako jsou dostatečné jazykové kompetence, schopnost zvládat stres, být flexibilní, ochotný se učit stále nové věci, mít výdrž, dobrou paměť, zvládat techniku mluveného projevu, umět komunikovat a zejména analyzovat, mít široký rozhled, umět pracovat v týmu a spolupracovat s ostatními. Většinu z toho je však možné se naučit, když tomu budete ochotni věnovat čas, veškeré úsilí a budete hlavně chtít...

Děkuji za rozhovor

(za KST ČR rozhovor vedla členka představenstva Jana Klokočková)

Vycházka tlumočnicků Prahou

Královna Judita Durynská (1135–1174?), manželka českého krále Vladislava II.¹, jenž sám byl panovníkem evropského významu, byla vzdělaná, energická a krásná žena. Slovem i písmem **ovládala čtyři jazyky** (krom toho se také naučila česky) a slovy kronikáře to byla „... **paní znamenité krásy, ducha neobyčejného, myslí smělé a podnikavé, milovnice nauk a literatury, sběhlá i v řeči latinské a ve věcech politických, vznešená a velmi počestná, což nejvíce povznáší krásu paní vysokých...**“

K diplomatické výbavě královny Judity proto patřily kontakty nejen s mnoha panovnickými rody v Evropě, ale také s mocným řádem templářů. I proto se templáři významným způsobem podíleli na financování stavby Juditina mostu v Praze, teprve třetího kamenného mostu v tehdejší střední Evropě.

Tyto a další zajímavé informace se dozvěděli účastníci vlastivědné vycházky Prahou, kterou v sobotu 9. 11. 2024 organizovala Komora soudních tlumočnicků a soudních překladatelů ČR, a která účastníky vedla po zajímavostech české, konkrétně pražské, historie.

Zbytky Juditina mostu, pamětní deska zednářů na pilíři Karlova mostu, Petřínská rozhledna, tajemný

Účastníci vycházky na pokyn průvodce upírají svůj pohled z Karlova mostu na Petřínskou rozhlednu. Na vycházce se dozvěděli, jaké tajemství a jaká symbolika se vážou k jejímu vzniku, k její stavbě a konstrukci

Judita Durynská – forenzní rekonstrukce její podoby podle kosterních pozůstatků lebky (královniny pozůstatky byly objeveny při archeologickém výzkumu románské baziliky a kláštera v Teplicích, které Judita založila na počátku 2. poloviny 12. století)

relíéf Bradáč na předmostí Karlova mostu, dům Johanneše Keplera, Clam-Gallasův palác, renesanční portál domu U dvou zlatých medvědů v Kožné ulici... Tato a další místa Prahy na trase od Juditiny věže na Malé Straně až k Obecnímu domu na Novém Městě pražském byla účastníkům přiblížena spolu s pověstmi i fakty k těmto místům se vážícími ve zhruba dvouhodinové vycházce, kterou pro své členy i pro nečleny Komora pořádala již jako druhou v pořadí.

Stejně jako první vycházku (od tzv. Šporkovského či Šporkova paláce k rotundě sv. Kříže Menšího/Nalezení sv. Kříže vloni v květnu), i tuto druhou svým výkladem naplňoval certifikovaný průvodce Ing. Jiří Kohutka, též šéfredaktor bulletinu ST, jenž právě čtete.

Jednotlivé vlastivědné vycházky pořádané Komorou se tematicky samozřejmě liší, ale **snaží se dodržovat jedno společné pojítko odrážející tlumočnickou profesi, a to přibližovat skrytý jazyk**, kterým historie, historická architektura Prahy a její protagonisté k nám, současníkům, symbolicky a stále promlouvají.

Redakce ST

¹ Kníže Vladislav II. z rodu Přemyslovců byl pro svou osobu korunován českým králem Vladislavem I., a to římským císařem Fridrichem Barbarossou na říšském sněmu v Řezně roku 1158

ČESKO-UKRAJINSKÝ TERMINOLOGICKÝ SEMINÁŘ

Termín: 22. 02. 2025

Místo konání: prezenčně na Senovážném náměstí 978/23, 110 00 Praha 1, místnost č. 16, a online prostřednictvím aplikace Zoom.

Témata a přednášející:

Novinky z terminologie trestního práva – Mgr. Oxana Čmelíková, Ph.D., spoluautorka Česko-ukrajinského právníckého slovníku a soudní tlumočnice.

Dočasná ochrana uprchlíků – Mgr. Oksana Rizak a Mgr. Olena Rizak, obě advokátky a lektorky právnícké ruštiny na PF UK v Praze.

Tlumočení pro orgány činné v trestním řízení a pro politickou reprezentaci v době války – Mgr. Alexandra Abbidová, soudní tlumočnice.

Toponyma – PhDr. Rita Kindlerová, Ph.D.

Postřehy o politickém diskurzu V. Havla a V. Klause – Mgr. Oleksandra Ievlanova, Ph.D., Akademie věd Ukrajiny, Kyjev, soudní tlumočnice.

Přihlašování je již možné v nabídce akcí na webu Komory.

TERMINOLOGICKÝ SEMINÁŘ PRO RUŠTINÁŘE: Reflexe současné ruštiny

Termín: 29. 03. 2025

Místo konání: prezenčně na Senovážném náměstí 978/23, 110 00 Praha 1, místnost č. 16, a online prostřednictvím aplikace Zoom.

Témata a přednášející:

Jak oficiální ruské finanční statistiky skrývají realitu – Ing. Marina Purina, Ph.D., vyučující na VŠE v Praze.

Problematika a terminologie cizineckého práva – Informace o dočasné ochraně uprchlíků – Mgr. Oksana Rizak a Mgr. Olena Rizak, advokátky a dlouholeté lektorky právnícké ruštiny na PF UK v Praze.

Strategie argumentace v diskurzu putinismu – Mgr. Ivan Fomin, CSc., Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze.

Ruské neologismy (jazyk politiky a propagandy v současném Rusku) – Daniil Dobryak, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze.

Možnost psát dopisy politickým vězňům – Farida Kurbangalejeva, ruská novinářka.

Přihlašování je již možné v nabídce akcí na webu Komory.

**Komunitní tlumočení
čeština - ruština**

Kurz s mikrocertifikátem
počet kreditů: 3 ECTS

- Termín: 8. 3. - 11. 4. 2025
- Rozsah: 75 hodin (3 ECTS)
- Cena: 16 800 Kč

Podávání přihlášek do: 2. 3. 2025

FILIZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

**Komunitní tlumočení
čeština - ukrajinština**

Kurz s mikrocertifikátem
počet kreditů: 3 ECTS

- Termín: 8. 3. - 11. 4. 2025
- Rozsah: 75 hodin
- Cena: 16 800 Kč

Podávání přihlášek do: 2. 3. 2025

FILIZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

V druhé polovině roku 2024 rozšířili naše řady tito noví členové

Mgr. Elena Opletalová
jazyk ruský, ukrajinský
(obnovené členství)

Mgr. Jitka Jannesová
jazyk německý

MA Petra Matoušková
jazyk anglický

Mgr. Michaela Chlebdová
jazyk anglický

Webové stránky KST ČR poskytují celou řadu možností...

www.kstcr.cz

- informace o zajímavých vzdělávacích akcích – **přihlaste se k odběru newsletteru.**
- možnost účasti na zajímavém semináři – **využijte on-line automatizovaný přihlašovací systém.**
- možnost porady s kolegy – **staňte se členem Komory a přihlaste se do „poradního chatu“.**
- informace o obsahu interních sdělení – **jste-li řádným členem KST ČR, vstupte do sekce pro členy.**
- informace pro Vaše potenciální nové zákazníky – **pravidelně aktualizujte své kontakty ve veřejném seznamu tlumočnicků KST ČR.**
- minulá vydání bulletinu Soudní tlumočník – **uvedena v barevné verzi na webu Komory.**

Jubilanti, kteří v druhé polovině roku 2024 oslavili významná výročí

Mgr. Petr Bráník

Mgr. Ing. Pavel Brunda, Ph.D.

Mgr. Ing. Michaela Buchtelová

Petr Fojtek

Mgr. PhDr. Zuzana Honová

Mgr. Lucie Hůlková

Mgr. Eva Jandečková

Mgr. Vladimíra Jindřichová

Zdeňka Kočí

Ing. Jana Königová

Ing. Petr Kotas

PhDr. Olga Kotlářová

Ing. Włodzimierz Krajewski

Mgr. Marie Kunderová

Zanzan Liu

Mgr. Tomáš Macek

Mgr. Ina Maertens

Mgr. Soňa Nekvapilová

Mgr. Jana Nováčková

Mgr. Jana Palečková

Mgr. Daniel Pavlík

Mgr. Dagmar Pavlíková

Zdeněk Pumpr

Miroslava Zelená

Mgr. Kateřina Židková

Mgr. Aneta Süčová

Mgr. Hana Topercerová, MA

Bc. Phuong Nhung TRAN

Viktorija Tyvodarová

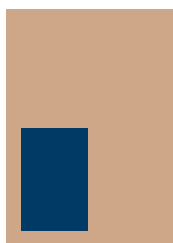

Inzerovat pro vybrané cílové skupiny se vyplatí

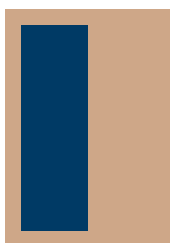
Bulletin Soudní tlumočník je poskytován zdarma všem členům Komory soudních tlumočníků a soudních překladatelů ČR, knihovnám České republiky, soudům, státním zastupitelstvím, Ministerstvu spravedlnosti ČR, Ministerstvu vnitra ČR, Policejnímu ředitelství, Celní správě, Notářské komoře ČR, Jednotě tlumočníků a překladatelů, České komoře tlumočníků znakového jazyka, a dále všem tuzemským i zahraničním zájemcům.

Rozměry inzerce

Vnitřní strany černobílé v tištěné verzi

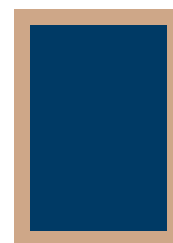
¼ strany
(zrcadlo)
76,25 × 130,5 mm

½ strany svisle
(zrcadlo)
76,25 × 261 mm

½ strany
(zrcadlo)
160 × 130,5 mm

1 strana
(zrcadlo)
160 × 261 mm

vnitřní dvoustrana
360 × 261 mm (zrcadlo)
420 × 297 mm (spad)

1 strana (spad)
210 × 297 + spad 4 mm

obálka CMYK (spad)
2., 3. a 4. strana
210 × 297 + spad 4 mm

Ceny inzerce

Vnitřní strany

¼ strany	2000 Kč
½ strany	3500 Kč
celá strana	6000 Kč

Obálka CMYK

2. strana	12000 Kč
3. strana	12000 Kč
4. strana	25000 Kč

Technické parametry

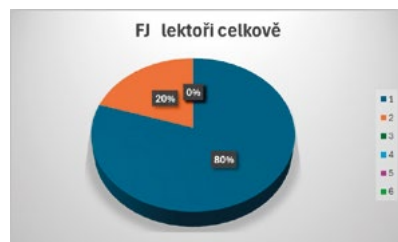
Minimální tiskové rozlišení: 300 dpi

Podklady pro tisk: tisková uzavřená data
ve formátu pdf

Zájemci o inzerci mohou psát na kstcr@kstcr.cz nebo KST ČR, Senovážné nám. 23, 110 00 Praha 1

Anketa – hodnocení terminologických kurzů Kroměříž 2024 – grafické znázornění

1. Jak hodnotíte výklad a vystoupení lektorů?

1. výborné, 2. velmi dobré, 3. dobré, 4. dostatečné, 5. nedostatečné, 6. nehodnotím, nedokážu/nechci posoudit

2. Jak srozumitelný byl výklad obsahu ze strany lektorů?

1. výjimečně dobře srozumitelný,
2. velmi dobře srozumitelný,
3. srozumitelný,
4. spíše nesrozumitelný,
5. velmi nesrozumitelný
6. nehodnotím, nedokážu/nechci posoudit

3. Jak vnímáte užitečnost studijních materiálů (sborník, prezentace, ad.)?

1. výjimečně užitečné
2. velmi užitečné
3. užitečné
4. spíše neužitečné
5. velmi neužitečné
6. nehodnotím, nedokážu/nechci posoudit

4. Vyhovovalo vám tematické zaměření a obsahová stránka kurzu?

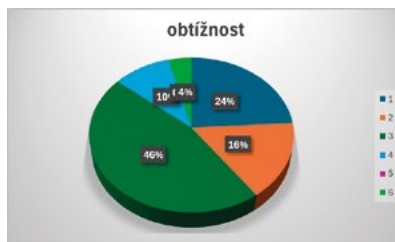
1. naprosto vyhovovalo
2. velmi vyhovovalo
3. vyhovovalo
4. spíše nevyhovovalo
5. velmi nevyhovovalo
6. nehodnotím, nedokážu/nechci posoudit

7. Jak jste byli spokojeni s kvalitou organizačního zajištění kurzu (dostupnost informací, komunikace s organizátory kurzu ad.)?

1. velmi spokojen(a)
2. spokojen(a)
3. ani spokojen(a), ani nespokojen(a)
4. nespokojen(a)
5. velmi nespokojen(a)
6. nehodnotím, nedokážu/nechci posoudit

8. Jak obtížný byl pro vás tento kurz?

1. velmi snadný
2. snadný
3. průměrně snadný/obtížný
4. obtížný
5. velmi obtížný
6. nehodnotím, nedokážu/nechci posoudit

9. Byl pro vás kurz přínosným a doporučil(a) byste ho vašim kolegům?

1. určitě doporučil(a)
2. snadný
3. průměrně snadný/obtížný
4. obtížný
5. velmi obtížný
6. nehodnotím, nedokážu/nechci posoudit

Soudní tlumočníci a soudní překladatelé věnovali na letním kurzu v Kroměříži soustředěné úsilí poslechu a studiu na odborných přednáškách... ale neméně soustředění věnovali rovněž veselí při závěrečném rautu na terase hotelu Zlatý kohout nad kroměřížskými střechami.